

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

**dokonanej w dniach 27-28.05. 2013 r. na kierunku filologia polska
prowadzonym na poziomie studiów I i II stopnia
o profilu ogólnoakademickim
realizowanych w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych
w Instytucie Filologii Polskiej
na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu w Białymstoku**

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Joanna Pyszny, członek PKA

członkowie:

prof. dr hab. Krystyna Kossakowska-Jarosz

prof. dr hab. Joanna Wójcik

mgr Ludmiła Grudniak-Wal

Maria Golińska

ekspert merytoryczny

ekspert merytoryczny

ekspert ds. formalno-

prawnych,

ekspert ds. studenckich

Krótką informacją o wizytacji

Ocena jakości kształcenia na kierunku „filologia polska” prowadzonym na Wydziale filologicznym Uniwersytetu w Białymstoku została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2012/2013. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz kolejny, po zakończeniu obowiązywania oceny pozytywnej.

Wizytację członkowie Zespołu poprzedzili zapoznaniem się z Raportem Samooceny przekazanym przez władze Uczelni, ustaleniem podziału kompetencji w trakcie wizytacji oraz sformułowaniem wstępnie dostrzeżonych problemów. W toku wizytacji Zespół spotkał się z władzami Uczelni i Wydziału prowadzącego oceniany kierunek, analizował dokumenty zgromadzone wcześniej na potrzeby wizytacji przez władze Uczelni, otrzymał od władz Uczelni dodatkowo zamówione dokumenty, przeprowadził hospitacje i spotkania ze studentami oraz spotkanie z pracownikami realizującymi zajęcia na ocenianym kierunku, przeanalizował wylosowane prace dyplomowe pod względem między innymi podobieństwa do źródeł internetowych

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku formułowana przez jednostkę*

1) Wydział Filologiczny Uniwersytetu w Białymstoku nie posiada odrębnie sformułowanej misji i strategii. Władze jednostki deklarują, że dokument ten powstanie do końca bieżącego roku akademickiego W swoich działaniach WF opiera się na Uchwale Nr 794 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 w sprawie zmian w Uchwale Nr 603 Senatu z dnia 19 grudnia 2007 w sprawie misji i strategii rozwoju Uniwersytetu w Białymstoku. Przyjęta w jednostce koncepcja kształcenia: dbałość o jego wysoką jakość, powiązanie prowadzonych w niej badań naukowych z dydaktyką, oferta edukacyjna nakierowana na potrzeby miejscowych podmiotów gospodarczych pełniących role interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, integrowanie społeczności akademickiej Białegostoku, tworzenie płaszczyzn wzajemnej akceptacji pracujących tu i studiujących przedstawicieli różnych grup narodowych i religijnych, budowanie ścisłych relacji z innymi uczelniami w kraju, w tym zwłaszcza z racji geograficznego usytuowania rozwijanie współpracy z najbliższymi sąsiadami przy uwzględnieniu edukacyjnych potrzeb Polaków na Wschodzie jest jednak spójna z misją i strategią Uczelni oraz deklarowaną na spotkaniach przez władze jednostki, choć formalnie niesformułowaną misją i strategią Wydziału (m.in. dążenie do uzyskania uprawnień habilitacyjnych w zakresie literaturoznawstwa i językoznawstwa, uporządkowanie stanu kadrowego, wzmocnienie potencjału naukowego).

Analiza raportu samooceny oraz informacje uzyskane podczas spotkań w trakcie wizytacji dowodzą, że polityka budowy wysokiej jakości kształcenia poprzez poprawę jakości dydaktyki, dostosowanie programów kształcenia do Krajowych Ram Kwalifikacji oraz budowanie ściślejszych związków uczelni z otoczeniem rynkowym w celu przygotowania absolwentów do zawodów poszukiwanych na miejscowym rynku pracy przekłada się na systematyczne wprowadzanie innowacyjnych programów kształcenia, metod nauczania, a także form oceny studentów. Uwzględniając preferencje kandydatów na studia i zmniejszające się zainteresowanie filologią narodową rozbudowano ofertę specjalności. Do wcześniej istniejących tj.: *wiedza o kulturze* (I poziom kształcenia), *publicystyczno-dziennikarska*, *filologiczno-filozoficzna* i *informacyjno-księgoznawcza* (II poziom kształcenia) dodano nowe propozycje realizowane na studiach licencjackich – specjalność *edytorską* oraz specjalność *Promocja miasta i regionu* kształcąca specjalistów dla urzędów (rzecznik prasowy) i firm związanych z lokalnym rynkiem promocyjnym i medialnym.

Program studiów wizytowanego kierunku daje szansę uzyskania ogólnopolonistycznej wiedzy, ale także, co istotne, pozwala zrozumieć współczesną kulturę, zwłaszcza w odniesieniu do kultury popularnej i komunikacji masowej. Na zajęciach studenci, prócz wszechstronnej wiedzy z zakresu literaturoznawstwa i językoznawstwa, otrzymują bowiem zasób wiadomości ogólnohumanistycznych powiązanych z szerokim tłem kulturowym w perspektywie komparatystycznej, filozoficznej i antropologicznej przy zachowaniu odpowiedniej skali (30%) wyboru zajęć obowiązkowych. Jako mało atrakcyjny dla studentów należy uznać powtarzanie na pierwszym i drugim stopniu kształcenia przedmiotów historycznoliterackich w chronologii epok.

Zróżnicowane specjalności, możliwość tworzenia własnej ścieżki edukacyjnej, szybkie reagowanie na obecną sytuację na rynku edukacyjnym dobrze świadczą o możliwości elastycznego dostosowania programu do zmieniających się warunków geospołecznych.

2).

Przyjęta na ocenianym kierunku koncepcja kształcenia została w różnym stopniu nakierowana na potrzeby interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Budowano ją, podobnie jak poziom i profil studiów, przede wszystkim z uwzględnieniem opinii interesariuszy wewnętrznych. Należą do nich władze Wydziału i Instytutu, członkowie niedawno powołanego (Wyciąg z Protokołu Rady Wydziału Filologicznego z posiedzenia w dniu 25 kwietnia 2013) Zespołu ds. Doskonalenia Programów Kształcenia w Instytucie Filologii Polskiej UwB i studenci biorący udział w pracach zespołu oraz w działalności samorządu. W skład tego zespołu wchodzi także interesariusze zewnętrzni (pracownica Radia Białystok, dyrektor szkoły podstawowej). Do tego czasu nie istniały żadne sformalizowane formy udziału interesariuszy zewnętrznych w formułowaniu i realizacji koncepcji kształcenia; władze kierunku i Wydziału stwierdziły, że zwracano się do nich wyłącznie w działaniach związanych z budowaniem strategii. Władze Wydziału i Instytutu Filologii Polskiej oraz poszczególni pracownicy posiadają jednak liczne kontakty z instytucjami zewnętrznymi i firmami sektora publicznego i prywatnego, którymi kierują bądź pracują w nich absolwenci wizytowanego kierunku. Przekłada się to w sposób automatyczny na wpływ interesariuszy zewnętrznych na kształtowanie kierunków działania w powiązaniu z potrzebami rynku pracy.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego

W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Wydział nie posiada odrębnej, sformułowanej na piśmie misji i strategii, w tej sytuacji można stwierdzić jedynie, że koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku jest ogólnie zbieżna z misją i strategią uczelni i w tym zakresie uwzględnia politykę zapewniania wysokiej jakości kształcenia.**
- 2) Wewnętrzni interesariusze uczestniczą w procesie ustalania koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku, natomiast zasady udziału interesariuszy zewnętrznych dopiero się kształtują (dotąd miał charakter niesformalizowany).**

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

1. Efekty kształcenia dla kierunku „filologia polska” zostały określone *Uchwałą nr 1250 Senatu UwB z dnia 30 maja 2012 r. w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunków studiów prowadzonych w Uniwersytecie w Białymstoku* i są zgodne z wymogami KRK. Studenci, którzy rozpoczęli naukę przed dniem 1 października 2012 r. studiują wg planów i programów studiów zgodnych z obowiązującym przed tym dniem standardami kształcenia dla kierunku „filologia polska”. Efekty kształcenia dla poszczególnych modułów i przedmiotów określone są w sylabusach opracowanych przez koordynatorów przedmiotów przy współpracy nauczycieli prowadzących zajęcia z danego modułu/przedmiotu. Przed przystąpieniem do pisania sylabusów nauczyciele mieli możliwość wzięcia udziału w szkoleniu na temat zasad konstruowania sylabusów zgodnie z założeniami Krajowych Ram Kwalifikacji. Monitorowanie

realizacji efektów kształcenia przeprowadzane jest na bieżąco przez nauczycieli prowadzących zajęcia oraz koordynatorów przedmiotu.

Nowa koncepcja kształcenia, dostosowana do Krajowych Ram Kwalifikacji, w dużym stopniu kontynuuje wcześniejszy program studiów, wyrasta więc z tradycji uczelni, jej usytuowania geograficznego i zainteresowań badawczych kadry. Studia te, realizowane w profilu ogólnoakademickim, są jednoobszarowe i umiejscowione w obszarze nauk humanistycznych. Plany studiów i programy kształcenia opracowane dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych korespondują z wzorcowymi celami i efektami kształcenia wskazanymi w standardach kształcenia. Treści i cele zostały rozpisane na nauczane przedmioty zebrane w 29 modułów na pierwszym poziomie kształcenia i 18 modułów na drugim poziomie kształcenia, którym przyporządkowano zakładane efekty kształcenia, sposoby ich weryfikacji oraz liczbę punktów ECTS.

Kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia są spójne. Macierz pokrycia wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych jest rozsądna, generowana w kilku przedmiotach i adekwatna do tożsamości kierunku, umożliwia też realizację deklarowanych celów kształcenia i zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta obu poziomów kształcenia. Zachowano dobre proporcje na pierwszym i drugim poziomie kształcenia między liczbą wykładów, ćwiczeń, konwersatoriów, seminariów i innych form zajęć prowadzonych na ocenianym kierunku. Liczba i jakość kadry dydaktycznej zapewnia odpowiednią jakość kształcenia i osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

Zestaw przedmiotów i ich kolejność (następstwo) na pierwszym poziomie kształcenia nie budzą zastrzeżeń. Inaczej jest na poziomie drugim, na którym powtarza się realizowany już na studiach pierwszego stopnia cykl zajęć historycznoliterackich i w mniejszym zakresie również językoznawczych. Formuła ta stanowi słabą stronę oferty edukacyjnej, grozi też nauczaniem tych samych treści na dwóch poziomach kształcenia, co może utrudniać kształtowanie zróżnicowanych kompetencji absolwentów studiów licencjackich i magisterskich.

Obciążenia studentów na poszczególnych latach studiów na ogół logicznie wynikają z planów studiów. Pewien niepokój rodzą jednak nierealistyczne wymagania lekturowe na niektórych przedmiotach nieadekwatne do liczby godzin zajęciowych lub do punktacji ECTS (np. Historia literatury polskiej <romantyzm>; Historia literatury polskiej <pozytywizm i Młoda Polska>; Antropologia literatury; Literatura i piśmiennictwo regionu; Wersyfikacja i stylistyka; Teoria i struktura tekstu narracyjnego).

Student na pierwszym poziomie ma do wyboru jedną z trzech specjalności, na drugim jedną z czterech, co pozwala mu na kreowanie własnej ścieżki edukacyjnej. Oferta zajęć fakultatywnych znacznie pogłębia kompetencje studenta, wspomaga więc osiągnięcie zamierzonych efektów kształcenia. Ich stosunek do zajęć obowiązkowych jest zgodny z wymaganym minimum.

Regulamin studiów na Uniwersytecie w Białymstoku przewiduje indywidualizację studiów w postaci indywidualizacji organizacji studiów (paragraf 18) i indywidualnego toku studiów (paragraf 19). Pierwsza z tych możliwości jest przeznaczona dla osób, które np. znajdują się w sytuacji utrudniającej systematyczną obecność na zajęciach lub uczestniczą w pracach badawczych. Indywidualny tok studiów jest proponowany studentom z bardzo wysoką średnią ocen (od 4,75). Kontynuują oni studia pod opieką indywidualnego opiekuna naukowego. Z możliwości tej korzysta stosunkowo dużo studentów (w roku akademickim 2012/2013 - 23 osoby). Studenci w trakcie spotkania z zespołem oceniającym stwierdzili, że wiedzą o możli-

wości indywidualizacji studiów i że w pełni doceniają otwartość władz Instytutu na wybór przez studentów tej ścieżki kształcenia.

Absolwent wizytowanego kierunku od strony teoretycznej i praktycznej przygotowany jest do wykonywania zawodu nauczyciela języka polskiego po zaliczeniu specjalistycznego bloku zajęć metodycznych i uzyskaniu uprawnień w Centrum Edukacji Nauczycieli UwB. Potrzebom lokalnego rynku pracy zostały podporządkowane prowadzone specjalności, na których studenci mogą przygotować się do pracy w instytucjach kultury, placówkach wydawniczych, w miejscowych urzędach i firmach reklamowo-informacyjnych. Umiejętności zawodowe pogłębiane są na praktykach zawodowych przewidzianych w programie studiów.

Na kierunku filologia polska decyzją Uchwały nr 1250 Senatu UwB z 30.05.2012 r. zdefiniowano zakładane efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla studiów pierwszego stopnia: licencjackich (Załącznik nr 4) i studiów drugiego stopnia: magisterskich (Załącznik nr 5). Założone efekty zostały przedstawione w starannie przygotowanej dokumentacji, udostępnionej zespołowi oceniającemu. Obrazuje ona dążenie do spójności i kompleksowości edukacji dobrze definiując tożsamość kierunku i koncepcję jego rozwoju. Przyjęte kierunkowe efekty kształcenia zostały przyporządkowane efektom obszarowym. Wzór ich tabelarycznego zestawienia odtwarza założenia wzorcowej symulacji ministerialnej. W bogatym zestawie kierunkowych efektów kształcenia mało jest tzw. kompetencji miękkich (np. *zna wykaz publikacji punktowanych wysoko i nisko; zna technologie współczesnego zdobywania wiadomości*).

Efekty kształcenia przypisane grupom przedmiotów i poszczególnym przedmiotom składającym się na program studiów dają ramy do realizacji ogólnych i szczegółowych efektów kształcenia na kierunku filologia polska. Zróżnicowanie założeń i celów zajęć oraz metod dydaktycznych stwarza warunki do realizacji wszystkich założonych efektów kształcenia oraz weryfikacji ich realizacji w procesie dydaktycznym. Do ich osiągnięcia w dużej mierze w opinii studentów przyczynia się wysoka jakość kadry, jej dostępność na konsultacjach, na których studenci otrzymują wsparcie naukowe, a także praktyczne podejście do nauczania. Efekty kształcenia są bowiem rozwijane, a z drugiej strony weryfikowane także podczas praktyk zawodowych przewidzianych dla każdej z prowadzonych specjalności. Dają one możliwość zastosowania zdobywanej wiedzy w praktyce, zapoznania się ze specyfiką instytucji przyjmującej na praktykę, kształtowania wysokiej kultury zawodowej i dobrej organizacji pracy, rozwijania kreatywności oraz umiejętności samodzielnego planowania sposobu wykonania zadań, formowania odpowiedzialności za wykonywaną pracę, wzmocnienia gotowości do pracy w zespole, ale przede wszystkim otwierają perspektywy przyszłego zatrudnienia.

Wprowadzanie procedur określających zakładane efekty kształcenia w poszczególnych jednostkach dozoruje Wydziałowy Zespół ds. Systemu Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia. On też monitoruje ich realizację. Sprawozdania Zespołu są publicznie dostępne na stronie domowej Wydziału Filologicznego <http://filologia.uwb.edu.pl/system.html>. Należy dodać, że w zespole tym nie ma przedstawicieli studentów.

Podczas spotkania z kadrą oceny możliwości podniesienia jakości kształcenia dzięki wprowadzeniu Krajowych Ram Kwalifikacji były wyraźnie spolaryzowane. Niektórzy pracownicy naukowo-dydaktyczni stwierdzili, że KRK to tylko zbędna „papierologia”, którą musieli wykonać bez uwzględnienia warunków pracy z coraz słabiej przygotowaną i infantylną młodzieżą, inni natomiast ideę ich wprowadzenia ocenili bardzo wysoko twierdząc, że obowiązek opracowania stosownej dokumentacji zmusił ich do zweryfikowania własnych metod dydak-

tycznych oraz skonfrontowania ich z metodami pracy kolegów, a także do jasnego określenia poziomu oczekiwań i wymagań wobec studentów. Zebrani na tym spotkaniu jednogłośnie krytycznie ocenili pośpieszne wdrażanie nowego systemu, wyrazili też obawę, że KRK prowadzi do standaryzacji procesu dydaktycznego, podczas gdy siła humanistyki wynika z jej różnorodności.

Wyszczególnione w sylabusach cele i szczegółowe efekty kształcenia dla poszczególnych przedmiotów i modułów oraz koncepcja i program przewidzianych w programie studiów praktyk są skorelowane z kierunkowymi i przedmiotowymi efektami kształcenia i umożliwiają ich osiągnięcie.

2. Założone efekty kształcenia rozpisane na sylabusy do poszczególnych przedmiotów są sformułowane w sposób jasny i komunikatywny i udostępniane na kilka sposobów. Zostały wprowadzone do uczelnianego USOS, prowadzący zajęcia rozdają je na pierwszym spotkaniu kursowym i dodatkowo są one wyłożone w Sekretariacie Instytutu Filologii Polskiej. Ich rozpowszechnianie – pomimo braku zbiorczej wersji papierowej – wydaje się satysfakcjonujące. Efekty kształcenia zostały sformułowane tak, że umożliwiają ich sprawdzenie w toku zajęć poprzez zróżnicowane, określone dla każdego przedmiotu/modułu metody, m.in. częściowe kolokwia (podczas wizytacji do wglądu udostępniono takie kolokwia ze składni), zaliczenia i egzaminy (podczas wizytacji do wglądu udostępniono materiały z pisemnych egzaminów końcowych z fonetyki, fonologii i edytorstwa), ocenę projektów i prezentacji określonych programem studiów, ocenę zadań wykonywanych na zajęciach praktycznych w ramach specjalności i w czasie praktyk studenckich, ale nade wszystko poprzez ocenę prac dyplomowych (licencjackich i magisterskich) oraz ich obrony.

Studenci kierunku na spotkaniu z zespołem PKA stwierdzili, że znają system oceny stopnia osiągnięcia przez nich zakładanych celów i efektów kształcenia, który jest wielopoziomowy, transparentny, zawiera na ogół wystandaryzowane wymagania i zapewnia przejrzystość i obiektywizm ocen.

3) Wieloetapowy system weryfikacji założonych efektów kształcenia sprzyja ustaleniu, czy przyjęte efekty kształcenia dla pierwszego i drugiego poziomu studiów mają charakter kompleksowy. Decyzje w sprawie programów kształcenia na prowadzonych poziomach edukacji podejmuje Rada Wydziału Filologicznego po zaopiniowaniu ich przez Radę Naukową Instytutu Filologii Polskiej. Projekty programów studiów z rozpisanymi kierunkowymi efektami kształcenia przygotowuje Komisja ds. Programowych Instytutu Filologii Polskiej, po czym odsyła je do oceny Wydziałowej Komisji ds. Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia na Wydziale Filologicznym. Ostatecznie programy akceptuje Senat UwB.

Sposób weryfikacji efektów realizowanych przez poszczególne przedmioty zawarty jest w skróconych opisach przedmiotu, w których wskazano, jakie efekty kierunkowe realizuje dany przedmiot i w jaki sposób podlegają one weryfikacji. Skrócony opis przedmiotu przygotowuje każdy prowadzący zajęcia przed rozpoczęciem semestru.

Efekty uzyskane w wyniku praktyki/stażu weryfikowane są poprzez prowadzenie dziennika praktyk i sprawozdanie z prowadzonych praktyk, ocenę studenta przez nauczyciela/ opiekuna praktyk z ramienia zakładu pracy, a w przypadku praktyk pedagogicznych, także poprzez przeprowadzenie lekcji dyplomowej, ocenianej przez opiekuna praktyk z ramienia

Wydziału. Szczegółowe zasady odbywania i zaliczania praktyk zostały określone w Zarządzeniu nr 14 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 21 lipca 2010 r. w sprawie studenckich praktyk zawodowych.

Weryfikacja osiągniętych efektów kształcenia odbywa się przez kontrolę i monitoring sylabusów przedmiotowych, w tym zwłaszcza w zakresie ich zgodności ze standardami nauczania i z wytycznymi Krajowych Ram Kwalifikacji oraz przez hospitację zajęć, wreszcie przez monitorowanie warunków kształcenia i organizacji studiów (np. analiza zasobów bibliotecznych, jakości infrastruktury, dostępności informacji). Praca dydaktyczna nauczycieli akademickich monitorowana też jest na podstawie systematycznego ankietowania studentów.

Instytut Filologii Polskiej monitoruje stan efektów kształcenia osiągniętych na podstawie realizacji programu kształcenia. W tym celu projektowane są tabele macierzy efektów kształcenia dla kierunku filologia polska i prowadzonych w jej ramach specjalności. Matryce efektów orientują w ich rozłożeniu z uwzględnieniem kategorii wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Na podstawie matryc można stwierdzić, że dyslokacja efektów na obu etapach kształcenia jest rozsądna i adekwatna do tożsamości kierunku. Kontrolę macierzy w przyszłości będzie prowadził powołany w Instytucie Filologii Polskiej 8.04 2013 r. Zespół ds. Doskonalenia Programów Kształcenia. Podobną funkcję syntetyzującą kompleksowe założenia spełniają tabele odniesienia poszczególnych modułów kształcenia do kierunkowych efektów kształcenia.

Z rozmowy z zespołem dziekańskim wynika, że dotychczas nie było tradycji współpracy w zakresie z interesariuszami zewnętrznymi, dlatego podjęte w tym kierunku nowe inicjatywy ograniczają się do działań w sprawach strategicznych. Funkcjonujące na lokalnym rynku placówki kulturalno-oświatowe i markowe firmy znane poza regionem ciągle nie mają realnego wpływu na zakładane efekty kształcenia (aczkolwiek ich reprezentanci współpracowali na etapie wprowadzania zasad Krajowych Ram Kwalifikacji), przewiduje się ich udział w monitorowaniu i doskonaleniu zakładanych efektów kształcenia. Można zatem stwierdzić, że wizytowana jednostka znajduje się w fazie budowania relacji z otoczeniem.

Procedury weryfikacji efektów kształcenia są prawidłowe i umożliwiają zmierzenie oraz ocenę efektów kształcenia na poszczególnych jego etapach. Weryfikacja osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia dokonywana jest ciągle poprzez udział studentów w dyskusji na zajęciach oraz okresowo na podstawie sprawdzianów i testów śródsemestralnych, prac semestralnych, kolokwium zaliczeniowych i egzaminów końcowych. Weryfikacji efektów kształcenia służą też wypełniane regularnie ankiety ewaluacyjne. Odnotowany w **syllabusach** dobór sposobów weryfikacji poziomu opanowania założonych efektów kształcenia i ich zharmonizowanie z ocenianym kryterium nie budzi zastrzeżeń.

Prócz zajęć przewidzianych w procesie dydaktycznym możliwości oceny zaawansowania przyswojenia efektów kształcenia dają koła naukowe (np. Koło Humanistów, Koło Naukowe Polonistów, Regionalni – Koło Naukowe Studentów UwB) i inne działania, w które są zaangażowani studenci (np. pismo „Młody Wschód”, współpraca ze szkołami i mediami, praca przy organizacji licznych imprez, np. spotkania z pisarzami, konferencje itp.). Działalność kół stanowi istotne potwierdzenie zdolności do współtworzenia przestrzeni refleksji humanistycznej, jak również umiejętności animowania kultury regionalnej, wreszcie zaangażowania we współtworzenie procesu dydaktycznego.

Końcowym sposobem weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia na danym kierunku studiów jest praca dyplomowa (licencjacka i magisterska). Wymagania niezbędne do przystąpienia do egzaminu dyplomowego zostały określone w Regulaminie studiów, pozostałe uszczegółwiającej informacje (zakres egzaminu i jego formę, ustanawianie i zmianę kierują-

cego pracą dyplomową,) zostały opisane w Uchwale Rady Wydziału Filologicznego UwB z 15.10.2009 r. w sprawie *standardów pracy licencjackiej, kryteriów jej oceny oraz egzaminu licencjackiego* oraz w Uchwale Rady Wydziału Filologicznego UwB z 15.10.2009 r. w sprawie *standardów pracy magisterskiej, kryteriów jej oceny oraz egzaminu magisterskiego*.

Oglądowi poddano losowo wybrane karty okresowych osiągnięć studenta oraz protokoły zaliczenia przedmiotu. Dokumenty te są sporządzane zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 201, poz. 1188).

Podobnie w wybranych losowo teczkach absolwentów znajdują się wymagane dokumenty związane ze złożeniem egzaminu dyplomowego.

Ogólne zasady oceniania studentów ujęte są w regulaminie studiów UwB (Załącznik nr 18 do Uchwały Senatu nr 1225). Zgodnie z nim zasady i kryteria wpływające na wysokość oceny określa nauczyciel prowadzący dany przedmiot. On opracowuje jego sylabus, gdzie podaje konkretne informacje na temat wymagań stawianych na jego zajęciach, przy zaliczeniach i egzaminach.

Ta powszechna zasada, modelowa dla większości uczelni, może jednak prowadzić do obniżenia wagi ocen z racji różnych, niestandardizowanych wymagań na poszczególnych egzaminach i zaliczeniach, co grozi wybieraniem przez studentów zajęć, na których łatwo osiągnąć najwyższe oceny. Stąd też pożyteczne wydaje się wprowadzenie bardziej szczegółowych uregulowań dotyczących przynajmniej minimalnych wymogów zaliczania przedmiotów włączonych do danego modułu. Na spotkaniu z Dyrekcją Instytutu Filologii Polskiej członkowie zespołu oceniającego zostali poinformowani, że pierwsze kroki na rzecz standaryzacji zostały już poczynione (ankieta e-mailowa skierowana do studentów na temat nakładu pracy, spontaniczne ustalenia na Radzie Naukowej Instytutu).

Kształcenie na odległość w systemie e-learning mogą prowadzić wszyscy nauczyciele na wszystkich rodzajach studiów. Liczbę e-zajęć w ramach danego przedmiotu ustala kierownik jednostki. W tej formie mogą być realizowane zajęcia w części bądź w całości po zatwierdzeniu przygotowanego przez prowadzącego ich scenariusza i materiałów dydaktycznych udostępnianych studentom na platformie elektronicznej. Stosowne przepisy reguluje Uchwała Senatu UwB nr 1110 z 25.05.2011 r. Dokument ów nie określa jednak miejsca zaliczeń i egzaminów kończących zajęcia w całości przeprowadzone na odległość. W raporcie samooceny podano natomiast, że „Przy metodzie kształcenia na odległość w systemie e-learning weryfikacja osiągniętych efektów odbywa się na podstawie oceny prac ćwiczeniowych przygotowanych przez studentów i punktów ECTS zdobytych za osiągnięcie efektów kształcenia w obrębie poszczególnych modułów”, co oznacza, że weryfikacja uzyskanych efektów kształcenia niekoniecznie musi być przeprowadzana w siedzibie uczelni. Na ocenianym kierunku kształceniem w systemie e-learningowym objęto jak dotąd tylko dwa przedmioty.

Jedynie pojedyncze osoby nie są w stanie osiągnąć oczekiwanych efektów kształcenia mimo możliwości powtórnego zdobywania zaliczeń i zdawania egzaminów poprawkowych. W rozmowie z dyrekcją Instytutu podano, że rezygnacje wynikają z niewłaściwego wyboru kierunku studiów, z przyczyn socjalno-bytowych, najrzadziej zaś z nieprzyswojenia wiedzy.

Budowany od niedawna system udostępniania informacji o stosowanych sposobach oceny efektów kształcenia w powiązaniu z wewnętrznym systemem zapewniania jakości kształcenia nie w pełni jeszcze funkcjonuje. Przede wszystkim brakuje jednego miejsca, w

którym byłyby zebrane wszystkie stosowne informacje. Dostępność informacji o stosowanym systemie oceny efektów kształcenia wstępnie zapewnia wydział, na jego stronie domowej bowiem publikowane są sprawozdania Wydziałowego Zespołu ds. Systemu Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia.

4). Jednostka jest w trakcie budowania procedur dotyczących badania karier absolwentów. Proces ten można określić jako średnio zaawansowany. Za monitoring na poziomie uczelni odpowiada Biuro Zawodowej Promocji Studentów i Absolwentów we współpracy z wydziałami. Zasady pracy tego biura określa Zarządzenie Rektora UwB nr 1 z 8.02.2012 r. Ważny wkład w rozpoznanie sytuacji wnosi też program *Badanie losów absolwentów UwB* realizowany przez Biuro Karier UwB. Instytut Filologii Polskiej nie prowadzi natomiast systematycznych badań rynku pracy swoich absolwentów. Pracownicy jednostki wiedzę na temat losów swoich absolwentów czerpią z kontaktów oficjalnych i nieoficjalnych. Taką okazję stwarzają wszelkie formy współpracy z instytucjami, gdzie pracują absolwenci i gdzie kierowani są studenci na odbycie praktyki, otwarte wykłady i imprezy naukowe z udziałem nauczycieli, muzealników i ludzi mediów; najliczniejsze grono absolwentów zebrało się na obchodach Jubileuszu 40-lecia Polonistyki Białostockiej w 2010 r.

System współpracy z interesariuszami zewnętrznymi, jak już wcześniej podkreślano, wciąż jeszcze czeka na ostateczne wdrożenie. W obecnym stanie rzeczy można mówić zaledwie o współpracy w działaniach strategicznych.

Przejrzane przez zespół oceniający prace licencjackie i dyplomowe przedstawiały – z nielicznymi wyjątkami – wysoki poziom merytoryczny i metodologiczny, były zgodne z kierunkiem studiów i specjalnością, poprawne pod względem stylistycznym, oparte na właściwie dobranej, zwykle obszernej bibliografii przedmiotu.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

5). Poprzednia ocena kierunku odbywała się w roku akademickim 2006/2007 i była pozytywna na okres 6 lat. Mimo to wyszczególniono 9 obszarów wymagających działań naprawczych. Wśród zaleceń znalazły się następujące wskazania:

- utworzenie studiów doktoranckich (na Wydziale Filologicznym uruchomiono je w 2008 r).
- utworzenie nowych specjalności (powołano je w latach 2008-2010, kiedy wdrażano program studiów dwustopniowych)
- dookreślenie kompetencji prodziekanów (zostały skonkretyzowane)
- poprawa jakości kształcenia w CEN (podjęto reformy w 2007 r.)
- zwiększenie dostępu studentów do Internetu (w budynku wydziału działa sieć bezprzewodowa i stoją ogólnodostępne komputery)
- korekta programów studiów pod kątem indywidualnych badań naukowych pracowników (stosowne zmiany wprowadzono dwuetapowo – podczas wdrażania programu studiów dwustopniowych oraz Krajowych Ram Kwalifikacji)
- przywrócenie proporcji między zajęciami literaturoznawczymi i językoznawczymi (dokonano tego wraz z wdrażaniem programu studiów dwustopniowych)
- uzupełnienie akt osobowych pracowników (zostało wykonane)
- usprawnienie wewnętrznych procedur zapewnienia jakości kształcenia (ujednolicono je w skali uczelni).

Wszystkie podjęte wysiłki (w zakresie dydaktyki, polityki kadrowej i gospodarczej) dowodzą, że władze Wydziału i kierunku dążą do doskonalenia jakości kształcenia w drodze nowelizacji programu dostosowanego do zainteresowań własnej kadry, a także wprowadzenia nowych, atrakcyjnych dla potencjalnych studentów specjalności. Wprowadzone procedury pozwalają zaś skutecznie nadzorować jakość kształcenia na białostockiej polonistyce. Wraz z doskonaleniem bazy informatycznej działania te mogą w najbliższej przyszłości przyczynić się do zwiększenia liczby studentów na ocenianym kierunku.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego

W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1. Plany studiów i programy kształcenia opracowane dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych korespondują z wzorcowymi celami i efektami kształcenia wskazanymi w standardach kształcenia. Macierz pokrycia wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych jest rozsądna, generowana w kilku przedmiotach i adekwatna do tożsamości kierunku oraz umożliwia realizację deklarowanych celów kształcenia i zakładanej kompozycji kwalifikacji absolwenta obu poziomów kształcenia. Zróżnicowanie założeń i celów zajęć oraz metod dydaktycznych stwarza warunki do realizacji założonych efektów kształcenia, a także weryfikacji ich realizacji w procesie dydaktycznym.

2) Zakładane cele i efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób komunikatywny i przystępny, umożliwiając ich sprawdzalność metodami określonymi w sylabusach do poszczególnych przedmiotów/modułów.

3) Wieloetapowy system weryfikacji założonych efektów kształcenia sprzyjał wypracowaniu kompleksowej ich reprezentacji w programach białostockiej polonistyki dla pierwszego i drugiego poziomu kształcenia. Dopracowania wymaga system standaryzacji oceniania. Podobnie nie w pełni jeszcze funkcjonuje budowany od niedawna system udostępniania informacji o stosowanych sposobach oceny efektów kształcenia w powiązaniu z wewnętrznym systemem zapewniania jakości kształcenia.

4) Jednostka jest w trakcie budowania procedur dotyczących badania karier absolwentów. W obecnym stanie rzeczy można mówić zaledwie o zdobywaniu wiedzy na temat losów absolwentów w drodze kontaktów oficjalnych i nieoficjalnych, a te nieformalne kontakty ciągle mają niedostateczne przełożenie na proces doskonalenia jakości kształcenia. Kwestie te są monitorowane na poziomie uczelni.

3. Program studiów a możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

1). Program studiów na kierunku *filologia polska* na pierwszym poziomie kształcenia trwa standardowo 6 semestrów z zachowaniem zalecanych parametrów (liczba godzin dydaktycznych, liczba punktów ECTS) koniecznych do uzyskania kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia. Absolwent studiów I stopnia od strony teoretycznej i praktycznej jest

przygotowany do wykonywania zawodu nauczyciela języka polskiego (po zaliczeniu specjalistycznego bloku zajęć metodycznych i uzyskaniu uprawnień w Centrum Edukacji Nauczycieli UwB), a po ukończeniu wybranej specjalności ma niezbędną wiedzę i umiejętności do wykonywania zawodu w wybranej sferze życia kulturalnego i społecznego.

Kształcenie nauczycieli odbywa się zgodnie ze standardami ich kształcenia.

Program studiów został logicznie rozpisany na określone moduły kształcenia z przedmiotami odpowiednio po sobie następującymi, a także trwającymi adekwatnie do zakładanych efektów kształcenia. W oferowanych specjalnościach (np. edytorskiej, Promocja miasta i regionu) poprzez zestaw zajęć i ich proporcje ujawniają się zainteresowania badawcze kadry. Wszystkie zajęcia i stosowane na nich metody dydaktyczne są przydatne do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

Program studiów na kierunku *filologia polska* na drugim poziomie kształcenia również standardowo trwa 4 semestry przy zachowaniu zalecanych parametrów (liczba godzin dydaktycznych, liczba punktów ECTS) koniecznych do uzyskania kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia. Na zbudowanie nieatrakcyjnego programu na zasadzie powtórzenia chronologii epok historycznoliterackich zwracano uwagę w punkcie 2.1.. Powtórki dotyczą również bloku językoznawczego oraz prowadzonej na dwóch poziomach kształcenia specjalności edytorskiej (np. krytyka tekstu z podziałem na epoki). Zjawisko to budzi wątpliwości, czy treści kształcenia na tym poziomie zostały właściwie określone. Absolwent bez wątpliwości ma jednak szansę rozwinąć swoje kompetencje w obszarze wiedzy ogólnohumanistycznej i polonistycznej z zakresu literaturoznawstwa i językoznawstwa z uwzględnieniem szerokiego tła kulturowego, w perspektywie komparatystycznej, filozoficznej i antropologicznej.

Możliwość tworzenia własnej ścieżki edukacyjnej idąca za bogatą ofertą przedmiotów do wyboru (na pierwszym poziomie kształcenia stanowi ją: moduł specjalnościowy bądź blok literaturoznawczo-językoznawczy, literatura powszechna, język obcy, praktyki zawodowe, seminaria, wybrane zagadnienia poetyki historycznej, na drugim: moduł specjalnościowy, blok konwersatoryjny, język obcy, seminaria), w tym urozmaiconych specjalności stwarza szansę na wyposażenie absolwenta w wiedzę i umiejętności niezbędne do wykonywania zawodu w wielu obszarach życia kulturalnego i społecznego.

Lista przedmiotów dopuszczonych do kształcenia na odległość jest zmienna, kształtowana osobno dla każdego semestru, przy czym tylko część z nich w pełni objęta jest tym systemem (aktualnie dwa przedmioty), pozostałe zaś w różnych proporcjach odbywają się w warunkach rzeczywistych, z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i studentów, co umożliwia kształtowanie umiejętności praktycznych przy rzetelnym empirycznym sprawdzaniu. Wieloetapowa kontrola nad tym rodzajem kształcenia upewnia, że dba się o należyte zachowanie przepisów.

Z formalnego punktu widzenia program studiów na obu poziomach kształcenia został przeliczony na właściwą liczbę punktów ECTS. Mocno niepokoi jednak wewnętrzne przyporządkowanie punktów do konkretnych przedmiotów, sprawiające wrażenie oderwanego od liczby godzin dydaktycznych i formy zajęć (np. przedmioty historycznoliterackie wymagające wprawdzie zapoznania się z lekturami z epoki w wysokim stopniu dystansują literaturę powszechną też wymagającą czytania – 12 lub 13 do 5 pkt. przy tej samej długości trwania ćwiczeń). Co równie ważne, często zawodzi wyliczenie rachunkowe ujawniane w sylabusach, gdzie suma cząstkowych punktów przypisanych do przedmiotów składających się na dany moduł nie zgadza się z ogólną jego punktacją. Być może są to tylko błędy w podliczeniu, ale ich częstotliwość sprawia wrażenie nieporządku.

Wątpliwości budzą wyliczenia godzinowe wielu przedmiotów, bo bywa, że nie da się liczby punktów ECTS przewidzianych na konkretny przedmiot uzasadnić wymaganym nakładem pracy (przepisy jasno stanowią, że 1 pkt. przyznaje się za 25-30 godz.). Zastanawiają również tzw. nożyce punktacji: na przygotowanie do egzaminu na pierwszym poziomie kształcenia z Historii literatury polskiej 1918-1956 – 100 godz. (przy 60 godz. zajęciowych i 80 godz. przygotowań do zajęć), z Historii literatury pozytywizmu i Młodej Polski – bez punktów (przy 60 godz. zajęciowych i 30 godz. przygotowań do zajęć), a z Historii literatury staropolskiej (średniowiecze, renesans, barok) – 40 godz. wraz z obecnością na nim liczoną na 10 godz. (przy 60 godz. zajęciowych i 170 godz. przygotowań do zajęć). Dla porównania można podać, że np. przedmiot Teoria i struktura tekstu narracyjnego – uczonego w ciągu 30 godz. ćwiczeń z dużą liczbą lektur zapisanych w sylabusie ma 2 pkt. ECTS, bo na przygotowanie do zajęć i przygotowanie do egzaminu przewidziano po 10 godz.

Wyższy poziom standaryzacji ECTS przejawiający się w równowadze punktowej odnotowano na drugim poziomie kształcenia.

Funkcjonowanie systemu punktów kredytowych pozwala na wzajemne uznawanie części studiów odbytych przez studentów filologii polskiej za granicą w ramach międzynarodowego programu LLP-Erasmus lub w innych uczelniach krajowych w ramach programu MOST. Nad wymianą studencką regulowaną m.in. transferem punktów, w tym również nad Porozumieniami o programie zajęć (w ramach Programu LLP-Erasmus) czuwa Instytutowy Koordynator ds. Programu LLP-Erasmus oraz ECTS.

Sekwencja przedmiotów i modułów przewidzianych w planie i programie studiów nie budzi wątpliwości na pierwszym poziomie kształcenia. Inaczej jest na drugim, gdzie wskazana byłaby modyfikacja programu studiów, aby uniknąć zagrożenia repetycji treści programowych. Na taką potrzebę wskazywali także studenci na spotkaniu z ZO.

Studenci pierwszego poziomu kształcenia na filologii polskiej zobowiązani są do zaliczenia w czasie trwania studiów (nie później niż do końca IV semestru) czterech tygodni praktyk zawodowych. Praktyki nadzorowane przez Centrum Edukacji Nauczycieli trwają natomiast 2 tygodnie (we wrześniu przez rozpoczęciem trzeciego roku studiów), a w ramach przedmiotu *Metodyka nauczania języka polskiego i literatury w szkole ponadpodstawowej* studenci hospitują i prowadzą lekcje w wybranych szkołach Białegostoku (razem 10 godz.). Dba się, aby opiekunami byli wybitni nauczyciele dostarczający najlepszych wzorców zawodowych. Pozostałe praktyki zawodowe powinny odbywać się w instytucjach zbliżonych do planu kształcenia w ramach kierunku i należy je realizować zgodnie z wydziałowym regulaminem praktyk zawodowych oraz z ramowym programem praktyk. Wymóg ten zapewnia warunki do utrzymania ich zgodności z celami i efektami kształcenia określonymi dla tych praktyk. Wybór konkretnej placówki leży w gestii studenta, uczelnia świadczy pomoc w razie potrzeby.

Na UwB stosuje się tradycyjne w polskich uczelniach metody weryfikacji umiejętności nabytych przez studentów w trakcie praktyk zawodowych, tj. zaliczanie praktyk przez pełnomocnika ds. praktyk na podstawie ich dziennika (karty z adnotacjami nt. wykonanych zadań), opinii prowadzącego praktykę oraz rozmowy ze studentem. Opiekun nie sprawdza jednak realiów, nawet wrywkowo, w jakich przebiega praktyka. Dotychczas nie wypracowano też żadnych innych form monitorowania przebiegu praktyki. Ich opiekun nie widział potrzeby takiej kontroli z uwagi na to, że „dotąd nie zgłaszano problemów”.

Organizacja procesu kształcenia realizowanego na wizytowanym kierunku o profilu ogólnoakademickim na obu poziomach studiów jest prawidłowa. Rodzaje zajęć, ich wzajemne proporcje, a także liczebność grup studenckich warunkowana rodzajem zajęć stwarzają możliwości do osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia.

Laureaci oraz finaliści olimpiad stopnia centralnego, laureaci konkursów międzynarodowych oraz ogólnopolskich, w tym organizowanych przez uczelnię są przyjmowani na specjalnych warunkach regulowanych Uchwałą Senatu UwB nr 1109 z 25.05 2011 r. ze zmianami wprowadzonymi Uchwałą Senatu UwB nr 1186 z 25.01. 2012 r.

Dla osób osiągających szczególnie dobre wyniki w studiowaniu (minimalna średnia ocen 4,75) jest przewidziany Indywidualny Tok Studiów (IOS). Osoby takie pod kierunkiem opiekuna naukowego (pracownika naukowo-dydaktycznego posiadającego tytuł profesora lub stopień doktora habilitowanego) studiuje według indywidualnego planu i programu, co umożliwi im ułożenie programu pod kątem własnych możliwości i potrzeb. Od 2011 r. studiujący na filologii polskiej nie korzystali z takiej ścieżki.

Załącznik do Uchwały nr 849 Senatu UwB z dnia 23.09.2009 r. regulujący zasady wprowadzania i stosowania alternatywnych rozwiązań ułatwiających studiowanie studentom niepełnosprawnym zmierza do zapewnienia im równych szans realizacji programu nauczania i planu studiów przy uwzględnieniu stopnia i charakteru ich niepełnosprawności oraz specyfiki kierunku studiów.

2) Treści programowe przewidziane w programie wizytowanego kierunku są realizowane przy stosowaniu urozmaiconych form i metod dydaktycznych (wykłady, ćwiczenia, konwersatoria, lektoraty języków obcych, seminaria i proseminaria, zajęcia e-learningowe, zajęcia indywidualne: ITS oraz IOS i praktyki). Z treści sylabusów można wnosić, że prowadzący poszczególne przedmioty wykazują staranność przy doborze tych form i metod. W rezultacie formy i metody dydaktyczne zostały dostosowane do realizacji zakładanych efektów kształcenia; szczególnie na pierwszym poziomie kształcenia tworzą spójną całość.

Na drugim poziomie kształcenia wskazana byłaby modyfikacja treści programowych. Po tej korekcie w pełni stworzą spójną całość.

3) W pkt. 2.5) niniejszego raportu szczegółowo omówiono kwestie działań naprawczych. W końcowej ocenie stwierdzano, że dokonane zmiany i ich rezultaty w pełni odpowiadają zaleceniom i realizują je z dobrym skutkiem. Zmiany w obrębie programu studiów, zwłaszcza zmierzające do wzbogacenia listy prowadzonych na kierunku specjalności, przyczyniły się do jego uatrakcyjnienia.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego ZNACZĄCO

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Realizowany program studiów umożliwia osiągnięcie celów oraz ogólnych i szczegółowych efektów kształcenia, a także uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta. Kształcenie nauczycieli odbywa się zgodnie ze standardami kształcenia.

2) Treści programowe i stosowane do ich przekazu formy i metody dydaktyczne tworzą spójną całość na pierwszym etapie kształcenia, tym samym pozwalają realizować zakładane efekty kształcenia. Na drugim poziomie kształcenia wskazana byłaby modyfikacja treści programowych.

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zrealizowania celów edukacyjnych programu studiów

1) Na podstawie analiz dokumentacji osobowej i dorobku naukowego pracowników dydaktycznych na kierunku filologia polska na UwB (I i II stopień, profil ogólnoakademicki) można stwierdzić, że kadra prowadząca zajęcia dydaktyczne umożliwia realizację celów programowych ocenianego kierunku.

Minimum kadrowe tworzy w sumie 21 osób, 10 pracowników samodzielnych i 11 doktorów. W jego skład na studiach I i II stopnia wchodzi 1 profesor tytularny (od 18 IV 2013) i 3 doktorów habilitowanych nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa, 5 doktorów habilitowanych w zakresie literaturoznawstwa i 1 w zakresie filozofii (na II stopniu) oraz 8 doktorów o specjalności literaturoznawstwo (na II stopniu: 6) i 3 – o specjalności językoznawstwo. Struktura kwalifikacji osób prowadzących zajęcia dydaktyczne wskazuje na zachwianie proporcji między specjalnością literaturoznawczą a językoznawczą, zwłaszcza wśród niesamodzielnej kadry naukowej, co jednak nie powinno przy ogólnej liczbie pracowników danej specjalności wchodzących w skład minimum kadrowego zakłócać osiągnięcia założonych na ocenianym kierunku efektów kształcenia, w minimum kadrowym znajdują się bowiem reprezentanci wszystkich dyscyplin naukowych, do których odnoszą się te efekty. Strukturę kwalifikacji pracowników dydaktycznych tworzących minimum kadrowe i realizujących zajęcia na ocenianym kierunku można zatem uznać za prawidłową, zapewniającą osiągnięcie założonych efektów kształcenia, co upoważnia Zespół Oceniający do wystawienia jednoznacznie pozytywnej oceny.

Również liczba osób wchodzących w skład minimum kadrowego na ocenianym kierunku studiów – 10 pracowników samodzielnych i 11 doktorów – spełnia wymagania prawne i umożliwia realizowanie procesu kształcenia, zgodnie z §§ 13 i 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445, z późn. zm.). Wszyscy nauczyciele akademicki tworzący minimum kadrowe zatrudnieni są w uczelni w pełnym wymiarze czasu na podstawie umowy o pracę, nie krócej niż od początku semestru, a uczelnia stanowi ich podstawowe miejsce pracy. Dla wszystkich pracowników tworzących minimum kadrowe (z wyjątkiem jednej osoby przebywającej w roku 2012/2013 na urlopie macierzyńskim) zaplanowano w bieżącym roku akademickim zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów w wymiarze przewidzianym przepisami (§ 13 ust. 3 ww. rozporządzenia).

Przedłożone oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego pozwalają na stwierdzenie, iż wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w art. 112a ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., 572 i 742).

W teczkach osobowych znajdują się dokumenty pozwalające na uznanie deklarowanych tytułów i stopni naukowych. Kopie dyplomów znajdujące się w teczkach zostały poświadczane za zgodność z oryginałem. Akty mianowania oraz umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy. Teczki zawierają także świadectwa pracy, dyplomy z konkursów ogólnopolskich i międzynarodowych, będące potwierdzeniem deklarowanego dorobku praktycznego.

Załącznik nr 5: Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe. Cz. I. Minimum kadrowe. Cz. II. Pozostali nauczyciele akademicy.

2. Kierunek filologia polska spełnia wymogi dotyczące minimum kadrowego określone przepisami prawa dla studiów I i II stopnia w zakresie kwalifikacji naukowych i dorobku. Kompetencje merytoryczne, dorobek naukowy i doświadczenie zawodowe (zdobywane także poza uczelnią) zarówno pracowników stanowiących minimum kadrowe, jak i pozostałych osób zatrudnionych w IFP są adekwatne do realizowanego programu oraz zakładanych efektów kształcenia i umożliwiają ich osiągnięcie. Wśród zatrudnionych osób są specjaliści w zakresie historii języka i badań nad współczesną polszczyzną, także kresową (co ma ścisły związek z wpisującymi się w misję i strategię Uczelni badaniami regionalistycznymi), legitymujący się bogatym dorobkiem w zakresie ortografii, fonologii, morfologii, składni, dialektologii, onomastyki, frazeologii i leksykografii. Literaturoznawstwo reprezentują osoby zajmujące się literaturą staropolską, XVIII- i XIX-wieczną, a także współczesną, ze szczególnym uwzględnieniem okresu PRL-u i literatury najnowszej; dorobek pracowników obejmuje również literaturę kobiecą, historiograficzną czy metodologiczne aspekty literaturoznawstwa, ze szczególnym uwzględnieniem badań antropologicznych i teatrologicznych (w ramach Instytutu działa Zakład Teorii i Antropologii Literatury). Osobne pole badawcze, znajdujące przełożenie przede wszystkim na dydaktykę realizowaną w ramach specjalności „Promocja miasta i regionu”, stanowią rozwinięte badania regionalistyczne, sytuujące się na pograniczu kultur, prowadzone w kontekście historiografii, geografii kulturowej i językoznawstwa, skupiające się na literaturze Podlasia.

Na kierunku filologia polska zajęcia prowadzą także pracownicy zatrudnieni w Instytucie Filologii Polskiej, niewchodzący do minimum kadrowego: 1 profesor tytularny nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa, 3 doktorów habilitowanych w zakresie literaturoznawstwa i 2 w zakresie filozofii, 1 reprezentujący dziedzinę nauk teologicznych, a także: 12 doktorów o specjalności literaturoznawczej, 5 – językoznawczej, 2 – w zakresie filozofii i po 1 – w zakresie bibliologii i informatyki oraz nauk teologicznych. Zajęcia powierzane są również pracującym w IFP doktorom w zakresie nauk politycznych, prawa i informatyki. Zdecydowana większość tych osób zatrudniona jest na podstawie umowy o pracę lub mianowania, na pełen etat, a Uczelnia stanowi dla nich podstawowe miejsce pracy (tylko 2 osoby na niepełnym etacie i dodatkowe zatrudnienie).

Dydaktykę w zakresie specjalistycznym realizują również osoby spoza IFP, w tym praktycy: dziennikarz radiowy z Polskiego Radia Białystok oraz dziennikarka Gazety Wyborczej (warsztaty na specjalności publicystyczno-dziennikarskiej), a także adwokat, doktor nauk prawnych. Nauczyciele akademicy uczestniczący w procesie dydaktycznym na filologii polskiej reprezentują zatem szerokie spectrum specjalności naukowych, zapewniając tym samym realizację procesu dydaktycznego na właściwym poziomie merytorycznym.

Trzon kadry naukowej w grupie samodzielnych pracowników nauki i adiunktów należących do minimum kadrowego należy określić jako stabilny, gdyż większość osób związana jest z wizytowaną Uczelnią od lat 80-tych (w latach dziewięćdziesiątych zatrudnionych została ponad połowa pracowników tworzących minimum kadrowe), a IFP pozostaje ich podstawowym miejscem pracy. Należy stwierdzić, że główny cel polityki kadrowej Wydziału Filologicznego, jakim była budowa własnej kadry naukowej – zwłaszcza grupy samodzielnych pracowników naukowych na stałe związanych z regionem i Uczelnią – na kierunku filologia polska został w pełni osiągnięty. Znaczna część nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe kierunku „filologia polska” stopnie naukowe uzyskała na macierzystej Uczelni. W ostatnich pięciu latach 9 pracowników obroniło doktoraty, 7 uzyskało stopień doktora habilitowanego, 1 osoba – profesurę tytularną, w toku jest jedna procedura profesorska i jeden przewód habilitacyjny. Jak podkreślają władze Wydziału, tylko 3 osoby pracujące w IFP nie ukończyły polonistyki w Białymstoku, a uporządkowanie stanu kadrowego pozwoliło na rezygnacja z tzw. drugich etatów.

W skład zespołu stanowiącego minimum kadrowe na ocenianym kierunku wchodzi 21 nauczycieli akademickich, na obu zaś stopniach studiuje aktualnie 395 studentów. Relacja między liczbą pracowników wliczanych do minimum kadrowego a liczbą studentów na filologii polskiej jest zatem większa niż 1:160 i wynosi 1:18,8, co pozostaje w zgodzie z § 17 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia MNiSW z dn. 5 października 2011 r., w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. nr 243, poz. 1445). Wizytowany kierunek spełnia więc z nadkładem wymagania określone przez prawo, co umożliwia bezpośredni kontakt studentów z prowadzącymi i wpływa na pozytywne kształtowanie więzi społecznych między wykładowcą a studentem.

Generalnie obsada zajęć zgodna jest z wykazywaną przez pracowników prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku specjalnością badań oraz doświadczeniem zawodowym, choć niekiedy budzi zastrzeżenia. Zwyczajowo moduły zajęć przypisane są poszczególnym zakładom, a kierownicy zakładów przydzielają je pracownikom; dyrekcja Instytutu pełni natomiast funkcje koordynujące przydział obciążeń. Doświadczenie zdobyte przez kadrę poza uczelnią w pełni wykorzystywane jest podczas procesu kształcenia. Jest wśród pracowników naukowo-dydaktycznych osoba o bogatej praktyce metodycznej (praca w liceum, współpraca z Kuratorium Oświaty w Białymstoku, uczestnictwo w „Szkoleniach dla nauczycieli i dyrektorów szkół”); inna, zajmująca się zagadnieniami teoretycznymi współczesnego edytorstwa, prowadzi badania archiwalne, które wykorzystywane są na specjalności edytorsko-filologicznej; nauczyciel akademicki badający dyskurs prawno-urzędowy i polityczny, uczestniczy w pracach Zespołu ds. Języka Prawnego Rady Języka Polskiego przy Prezydium PAN, a swe doświadczenie wykorzystuje na zajęciach prowadzonych na specjalności „Promocja miasta i regionu”. Wśród samodzielnych pracowników wliczanych do minimum kadrowego jest również doktor habilitowany w zakresie filozofii, prowadzący zajęcia m.in. z filozofii języka na specjalności filozoficzno-filologicznej. Nauczyciel akademicki, który doświadczenie zdobywał w Wyższej Szkole Promocji w Warszawie, jest też autorem publikacji dotyczącej kreowania wizerunku Białegostoku, a swoje umiejętności zdobyte poza uczelnią wykorzystuje na specjalnościach edytorskiej, „Wiedza o kulturze” i „Promocja miasta i regionu”. Osoba, która jako praktykująca dziennikarka współpracuje z ogólnopolskimi i regionalnymi pismami oraz

Wydawnictwem Uniwersytetu w Białymstoku, prowadzi zajęcia na specjalności edytorskiej i warsztaty dziennikarskie.

Na kierunku w niewielkim stopniu realizowane jest kształcenie w systemie e-learning, a pracownicy prowadzący tego typu ćwiczenia przechodzą szkolenia organizowane przez Instytut Matematyki. Jeden z nauczycieli akademickich, reprezentujący specjalność literaturoznawczą, prowadzi zajęcia laboratoryjne z technologii informacyjnej – poszerzył bowiem swoje kompetencje dzięki kursom dokształcającym oraz doświadczeniu zawodowemu redaktora naczelnego czasopisma, redaktora naukowego i technicznego około 30 książek (bibliografia z ostatnich 5 lat poświadcza redakcję sześciu wieloautorskich monografii).

Zwraca uwagę fakt, że powszechną praktyką na kierunku filologia polska jest powierzenie wykładów niesamodzielnym pracownikom naukowym, zarówno na I, jak i II stopniu kształcenia. Na studiach licencjackich dotyczy to przedmiotów: *Literatura i piśmiennictwo regionu, Historia literatury pozytywizmu i Młodej Polski, Podstawy retoryki, Tradycje Wielkiego Księstwa Litewskiego, Morfologia języka polskiego, Składnia języka polskiego, Podstawy tekstologii i edytorstwa naukowego, Vademecum pracy redaktora*; na studiach magisterskich dotyczy to przedmiotów: *Antropologia literatury, Literatura oświecenia i romantyzmu, Dzieje edytorstwa polskiego, Style dyskursów filozoficznych, Czytelnictwo, Kultura książki, Historia prasy i mediów*. Tylko w dwóch wypadkach da się to wytłumaczyć zaawansowaną procedurą habilitacyjną czy doświadczeniem praktycznym osoby prowadzącej przedmiot specjalnościowy.

Zgodnie z obowiązującymi na ocenianym kierunku procedurami seminaria licencjackie mogą prowadzić upoważnieni doktorzy, zatwierdzani przez Radę Instytutu i Radę Wydziału, przy czym recenzentami w takim przypadku mogą być tylko pracownicy samodzielni. SeminaRIA magisterskie prowadzą doktorzy habilitowani, w dwóch jednak przypadkach zajęcia te powierzone zostały osobom ze stopniem doktora.

Zespół Oceniający zwraca jednocześnie uwagę na potrzebę staranniejszego doboru kadry realizującej zajęcia zarówno z przedmiotów kierunkowych, jak i specjalnościowych, tak by istniała pełna korelacja między specjalizacją nauczyciela akademickiego i realizowanymi przez niego efektami kształcenia w danym module. Większość przedmiotów wchodzących w skład modułu „Literatura średniowiecza, renesansu i baroku” na I i II stopniu oraz seminarium licencjackie obsadzone są przez doktora legitymującego się bardzo skromnym dorobkiem (w ciągu ostatnich 5 lat tylko jedna publikacja: skrypt dla studentów w postaci antologii tekstów). Dorobek jednego z doktorów, prowadzących ćwiczenia z historii epiki europejskiej, koncentruje się na współczesnej literaturze fantastycznej i fantasy. W dwóch przypadkach Zespół Oceniający nie jest w stanie ocenić, czy dorobek naukowy pracownika odpowiada efektom kształcenia dla danego modułu, ponieważ nie przedstawiono w Raporcie Samooceny bibliografii naukowej tych osób.

Osobnym zagadnieniem pozostaje dobór pracowników do prowadzenia części zajęć z przedmiotów, które wchodzi w skład modułów specjalnościowych. Wątpliwości budzi obsada specjalności „Wiedza o kulturze” (do Raportu Samooceny dołączono tylko 3 sylabusy przedmiotów wchodzących w skład tego modułu, obraz może być więc niepełny): wynika z nich, że konwersatorium „Folklor w kulturze” powierzono doktor w zakresie językoznaw-

stwa, która, jak wyjaśniono w *Raporcie Samooceny*, swe kompetencje kulturoznawcze nabyła w drodze rozwoju naukowego, co dokumentować ma bogaty dorobek, którego jednak nie przedstawiono. Dwa pozostałe konwersatoria prowadzi natomiast magister filologii polskiej i kulturoznawstwa, której dorobek obejmuje jak dotąd jedną publikację. Na specjalności publicystyczno-dziennikarskiej na II stopniu wykład „Historia prasy i mediów” prowadzi doktor, której bogaty dorobek koncentruje się co prawda na tekstach z pogranicza literatury i dokumentu, zwłaszcza dotyczącego tematyki Holocaustu, ale nie wskazuje na charakter medioznawczy. Na II stopniu „Antropologię literatury” (w tym wykład) prowadzi doktor, której publikacje nie poświadczają teoretycznego nachylenia pracy naukowej (tylko jeden z artykułów sugeruje postkolonialny kontekst metodologiczny).

Zespół PKA generalnie pozytywnie ocenia relację pomiędzy wykształceniem i dorobkiem naukowym nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku filologia polska a powierzonymi im zajęciami. Proces dydaktyczny realizuje się na dobrym poziomie merytorycznym. Zalecić należy jednak poświęcenie większej uwagi prawidłowości obsady zajęć dydaktycznych z poszczególnych przedmiotów. W szczególności namysłu wymaga obsada nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia specjalnościowe oraz wykłady, zwłaszcza na II stopniu.

Hospitowane zajęcia przedstawiały nierówny poziom zarówno pod względem merytorycznym, jak i metodycznym. Większość z nich prowadzona była w sposób niebudzący zastrzeżeń, były jednak i takie, na których prowadzący zbyt słabo aktywizowali studentów zamieniając konwersatorium w wykład lub traktowali prezentowane i omawiane zagadnienia w sposób zbyt powierzchowny.

Załącznik nr 6 - Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena.

3) Na Wydziale istnieje pełna świadomość znaczenia właściwie prowadzonej polityki kadrowej dla wysokiego poziomu nauczania oraz systematycznego rozwoju naukowego zatrudnionych pracowników. Strategia jednostki, która znajduje się jeszcze w trakcie opracowywania, zakłada przede wszystkim wzmocnienie potencjału naukowego i rozwój własnej i stabilnej grupy samodzielnych pracowników naukowych, związanych na stałe z regionem i wspomagających jego rozwój (zgodnie z założeniami misji Uczelni).

Kryterium doboru nauczycieli akademickich, obok zdobytych stopni oraz uzyskanych tytułów naukowych, stanowi dorobek naukowy, poparty systematycznymi publikacjami. Budowaniu stabilnej kadry i jej rozwojowi na ocenianym kierunku sprzyjają standardowe procedury weryfikacji kadry akademickiej. Polegają one na ocenie pracy poszczególnych nauczycieli przez studentów, którzy po zakończeniu każdego semestru wypełniają anonimowo ankiety. Wyniki ankiet studenckich oraz hospitacji brane są pod uwagę do okresowej oceny pracownika (1 osoba została w ostatnim czasie zwolniona po 2 negatywnych opiniach). Podczas rozmowy z kadrą pracownicy podkreślili, że mają możliwość zapoznania się z wynikami ankiet ewaluacyjnych. Prowadzone są także hospitacje przez kierowników zakładów (Zespołowi Oceniającemu przedstawiono do wglądu wypełnione kwestionariusze hospitacji, inne dla pracowników samodzielnych i niesamodzielnych).

Wydział prowadzi szeroko zakrojoną politykę sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji kadry naukowej, zapewniając jej warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego przez rozbudowany system działań:

- ułatwianie pracownikom uzyskiwania urlopów naukowych (korzystają z nich aktualnie 2 osoby) oraz stypendiów (od 2000 do 2012 r. istniał wewnętrzny system naukowych stypendiów Uniwersytetu w Białymstoku, oferujący 10-miesięczne stypendia dla doktorantów, habilitantów i profesorów; obecnie źródłem finansowania jest fundusz Badań Młodych Naukowców)

- współfinansowanie organizacji konferencji (zwyczajem jest pozyskiwanie również zewnętrznych sponsorów) oraz uczestnictwa w konferencjach naukowych (opłaty konferencyjne); dofinansowywane są również wyjazdy na konferencje studentów,

- finansowanie publikacji książek naukowych będących podstawą do wystąpień o stopień doktora habilitowanego i tytułu naukowego oraz stosownych procedur (w ostatnim czasie Rada Wydziału Filologicznego wyraziła zgodę, by Wydział sfinansował kolejną próbę, na podstawie nowej książki, przystąpienia niesamodzielnego pracownika naukowego do kolokwium habilitacyjnego); jak dotąd publikacje te były finansowane w całości za zgodą Rady Wydziału, aktualnie rozważa się propozycję ograniczenia finansowanych liczby arkuszy,

- finansowanie innych publikacji, także książek pokonferencyjnych i wyróżniających się doktoratów i fragmentów prac magisterskich (Seria Debiutów Naukowych),

- możliwość publikacji w dwóch uczelnianych wydawnictwach: Wydawnictwie Uniwersytetu w Białymstoku i Wydawnictwie Uniwersyteckim Trans Humana, które w pełni pokrywają zapotrzebowania pracowników naukowego Instytutu. Dodatkowo istnieje możliwość druku w Książnicy Podlaskiej oraz czasopismach (w tym punktowanych) wydawanych na Wydziale (Zespół Oceniający miał okazję zapoznać się z bogatym dorobkiem publikacyjnym pracowników),

- organizacja szkoleń dotyczących grantów (Dziekan powołał na wydziale Zespół ds. Grantów, kierownikowi grantu przysługuje zniżka pensum),

- finansowanie wyjazdów zagranicznych pracowników,

- nagrody za stopnie naukowe dla wyróżniających się pracowników (np. za dobre habilitacje zrealizowane w terminie)

- rozbudowa Kolekcji Humanistycznej biblioteki.

Formy wsparcia w rozwoju naukowym zostały potwierdzone podczas spotkania z kadrami akademicką. Rozmówcy podkreślali zwłaszcza zaangażowanie i pomoc uczelni w organizowaniu konferencji naukowych, również międzynarodowych i cyklicznych (w maju odbyła się np. III konferencja naukowa z cyklu „Przestrzeń jako kategoria poetyki”), dofinansowanie wyjazdów zagranicznych, publikacji oraz wymiany z zagranicznymi ośrodkami (wykłady gościnne, wyjazdy w ramach Erasmusa, międzynarodowe projekty badawcze). Praktyką jest, że kontakty osobiste pracowników przekładają się potem na sformalizowane projekty międzyuczelniane. Silnie np. rozwija się współpraca z przygranicznymi ośrodkami akademickimi na Wschodzie (w Kijowie, Odessie i Grodnie odbywają się współorganizowane przez pracowników Instytutu konferencje, w których udział biorą również studenci). Rozwijają się także kontakty z Portugalią i Japonią (od 2009 r. realizacja dwóch projektów, sfinalizowanych m.in. zbiorem artykułów nt. frazeologizmów z Europy i Azji; zaproszenie na wykłady gościnne profesorów z Japonii, 5 wyjazdów pracowników do Osaki i Tokio). Pracownicy podkreślali, że od 3 lat poloniści są najbardziej aktywną w zakresie wyjazdów zagranicznych grupą pracowni-

ków na Uczelni – na 35 miejsc 10 wyjazdów obsadza filologia polska (m. in. Turyn, Wiedeń, Wilno, Rzym).

Pracownicy podczas spotkania z Zespołem Oceniającym zwracali także uwagę, że prowadzone przez nich badania naukowe oraz wiedza zdobyta w wyniku kontaktów międzynarodowych mają znaczący wpływ na proces dydaktyczny: przekładają się na tematy konwersatoriów i seminariów dyplomowych, studenci biorą udział w organizowanych wykładach gościnnych, magistrantom umożliwia się druk fragmentów prac, studenci specjalności edytorskiej II stopnia biorą udział w grantie realizowanym przez samodzielnego pracownika naukowego (analizują i opracowują w ramach zajęć niewydane dotąd współczesne teksty dramatyczne o tematyce Zagłady). Powstają międzyzakładowe zespoły badawcze, rozwijają się zwłaszcza badania regionalistyczne, działa Ośrodek Badań nad Cenzurą PRL.

Uczestnicy spotkania podkreślali również, że za swą działalność dydaktyczną i organizacyjną otrzymują nagrody: np. za organizację Szkoły Letniej Języka Polskiego czy promocję kultury Białegostoku.

Należy stwierdzić, że konsekwentne wspieranie awansów pracowniczych na kierunku filologia polska przyniosło oczekiwane skutki – w ciągu ostatnich kilku lat nastąpiło uporządkowanie i stabilizacja stanu kadrowego. W okresie od poprzedniej oceny w IFP jeden pracownik otrzymał tytuł naukowy, 7 uzyskało stopień doktora habilitowanego, 9 stopień doktora, aktualnie w toku jest jedna procedura profesorska, wszczęty jeden przewód habilitacyjny i doktorski. Za priorytet władze wydziału uznają aktualnie podjęcie starań o uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego w zakresie językoznawstwa i literaturoznawstwa (zgodnie z zapewnieniami Dziekana – najpóźniej wiosną 2014). Jednocześnie władze wydziału są świadome, że finalizacja kolejnych awansów zawodowych niesie ze sobą niebezpieczeństwa luki pokoleniowej w zespole młodszych pracowników dydaktycznych.

Rozbudowa i wzmocnienie kadry ma także istotny wpływ na rozwój lokalnego środowiska naukowego, oddziałuje silnie na życie miasta i regionu, co potwierdza ogromna aktywność pracowników na rzecz intensyfikowania intelektualnego rozwoju mieszkańców Białostocczyzny, podkreślana również podczas spotkania z Zespołem Oceniającym: aktywność popularyzatorska w radiu, telewizji oraz szkołach, organizowanie konkursów literackich z udziałem studentów i uczniów, często we współpracy z innymi ośrodkami, prace w kapitułach konkursów literackich o wieloletniej już tradycji i wysokim prestiżu naukowym i społecznym (np. Nagroda im. Wiesława Kazaneckiego, im. Franciszka Karpińskiego, im. Artura Grottgera; „Młodoliteracki Białystok”), Internetowa Poradnia Językowa, Podlaskie Akademickie Mistrzostwa w Ortografii organizowane z okazji Międzynarodowego Dnia Języka Ojczystego.

Wydział dba także o regularny rozwój warsztatu dydaktycznego nauczycieli akademickich. Zarówno pracownicy naukowo-dydaktyczni, jak i zatrudnieni na stanowiskach dydaktycznych biorą udział w szkoleniach (np. dotyczących KRK), seminariach (np. bolońskich), warsztatach dydaktycznych, w coraz większym wymiarze uczestniczą w programie Erasmus, kończą specjalistyczne studia podyplomowe. Wyróżniający się pracownicy dydaktyczni są zgłaszani do nagrody Rektora, choć dyrekcja Instytutu zauważa mniejszy udział tego typu nagród w porównaniu z naukowymi w ostatnim czasie. Jest to w pewnym stopniu konsekwencją położenia nacisku przede wszystkim na intensywny rozwój naukowy kadry. Władze Wydziału zdają sobie sprawę z konieczności skoncentrowania się obecnie na doskonaleniu procesu kształcenia.

Zgodnie z zaleceniami poprzedniej programowej oceny jakości kształcenia PKA na kierunku filologia polska, nastąpiła korekta programów studiów zgodnie z profilem prowadzonych przez pracowników badań naukowych, przeprowadzona podczas modyfikacji programów studiów dwustopniowych w latach 2008-2010 oraz w roku 2012 w związku z wprowadzeniem KRK. Analiza aktualnego stanu wykazuje, że kwestia ta wymaga jednak stałego monitorowania i doskonalenia przez władze Instytutu.

Na podstawie analizy przedstawionej dokumentacji oraz rozmów przeprowadzonych z władzami Wydziału, Instytutu oraz kadrą dydaktyczną należy jednoznacznie stwierdzić, że jednostka prowadzi szeroko zakrojoną politykę kadrową sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji i zapewnia pracownikom warunki rozwoju naukowego, jak i dydaktycznego, w tym także przez wymianę z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego

W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Struktura kwalifikacji osób prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów oraz ich liczba w pełni umożliwiają osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia.
- 2) Nauczyciele akademicki wymienieni w minimum kadrowym w pełni spełniają warunki określone w przepisach prawa. Dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry umożliwiają realizację programu studiów na ocenianym kierunku; należałoby jednak z większą uwagą weryfikować w niektórych przypadkach obsadę zajęć dydaktycznych w poszczególnych modułach.
- 3) Prowadzona polityka kadrowa na ocenianym kierunku zasługuje na pozytywną ocenę, jest spójna z koncepcją rozwoju kierunku i uczelni, dobór kadry umożliwia osiągnięcie założonych efektów kształcenia, a kompetencje merytoryczne i dydaktyczne nauczycieli akademickich są systematycznie weryfikowane.

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Bazę lokalową dla Wydziału Filologicznego, w ramach którego prowadzony jest kierunek filologia polska, stanowi budynek przy pl. Uniwersyteckim 1, przystosowany do potrzeb dydaktycznych (niegdyś mieścił się w nim Komitet Wojewódzki) i współdzielony z Wydziałem Historyczno-Socjologicznym. W ramach Wydziału Filologicznego istnieje zwyczajowy podział na sale przypisane do poszczególnych kierunków. Instytut Filologii Polskiej korzysta z 10 pomieszczeń o różnej wielkości (jedna sala na 70, dwie na 40, reszta pomieszczeń swobodnie grupę ćwiczeniową, najmniejsza przeznaczona być może tylko na zajęcia konwersatoryjne) oraz Auli Wydziału Filologicznego i Historyczno-Socjologicznego na 200 osób, wyposażonej w projektor multimedialny i nagłośnienie. Studenci mogą korzystać również z laboratorium komputerowego, zapewniającego 15 stanowisk z dostępem do Internetu i siecią lokalną, wyposażonych w system operacyjny Windows XP z możliwością rozszerzenia do Visty, oprogramo-

wanie sieciowe Novell, Pakiet MS Office 2007 (Word, PowerPoint, Excel, Access, FrontPage); w sali tej jest również zamontowany rzutnik multimedialny z nagłośnieniem. W razie potrzeby Wydział Historyczno-Socjologiczny udostępnia studentom filologii polskiej bliźniaczą salę komputerową. Także w większości pozostałych pomieszczeń dydaktycznych znajdują się rzutniki multimedialne z nagłośnieniem, w dwóch korzystać można z telewizora, w jednej dodatkowo ze sprzętu audiowizualnego. Ze względu na dość skromną liczbę użytkowanych sal w celach naukowo-dydaktycznych (seminaria licencjackie, magisterskie, konsultacje naukowe) wykorzystywane są także pomieszczenia, będące siedzibami jednostek organizacyjnych IFP: katedry, zakładów oraz studenckich kół naukowych (w sumie 12 sal). We wszystkich tych pomieszczeniach są komputery, drukarki, kilka skanerów, a także telewizor i przenośne projektory multimedialne, a grupa seminaryjna bez problemów może zmieścić się przy konferencyjnym stole. Niektóre publikacje wydawane przez IFP oraz inne, związane z problematyką kierunku, wchodzi w skład księgozbiorów podręcznych znajdujących się w pomieszczeniach zakładowych oraz na korytarzach.

W całym budynku studenci mają dostęp do Internetu bezprzewodowego Wi-Fi eduroam, dzięki czemu mogą korzystać z własnych przenośnych komputerów. Dodatkowo w holu na I i na II piętrze przygotowano ogólnodostępne stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu.

W budynku znajduje się też czytelnia historyczna (poziom -1 w prawym skrzydle gmachu), gdzie znajdują się pokaźne zbiory literatury filozoficznej, socjologicznej oraz słowniki, z których korzystać mogą również studenci filologii polskiej.

Zastosowano także udogodnienia dla studentów niepełnosprawnych (obecnie na filologii polskiej studiuje 11 takich osób). Do budynku prowadzi podjazd, wewnątrz zaś na I piętrze znajduje się winda (w części należącej do Wydziału Historyczno-Socjologicznego), a pokonanie prowadzących do niej schodów umożliwia zamontowana specjalna platforma. W sali na 70 osób zainstalowana jest pętla indukcyjna dla osób niedosłyszących. Również sanitariaty zostały przystosowane dla osób niepełnosprawnych.

W budynku znajduje się też szatnia oraz mieści się klub studencki, oferujący zaplecze gastronomiczne.

Istniejąca infrastruktura w podstawowym stopniu zaspokaja potrzeby kierunku, także dzięki dostosowaniu gabinetów pracowniczych do potrzeb dydaktycznych oraz dobrze układającej się współpracy z Wydziałem Historyczno-Socjologicznym. W bliżej nieokreślonej przyszłości planowane jest przeniesienie siedziby Wydziału Filologicznego do powstającego obecnie kampusu uniwersyteckiego – sytuacja lokalowa nie zmieniła się zatem od poprzedniej oceny programowej PKA.

Monitorowanie bazy lokalowej odbywa się zgodnie ze zwyczajowymi procedurami (brak odpowiedniej dokumentacji i spisanych procedur). Uszkodzenia zgłasza się pracownikowi technicznemu, a potrzeby sprzętowe kierowane są przez pracowników do władz Instytutu. Następnie zespół dziekański określa rzeczywiste potrzeby i kalkuluje koszty, zgłaszając zapotrzebowanie do uczelni. Częściowo sprzęt jest również finansowany ze środków grantowych oraz z funduszu BMN. Pracownicy zgłaszają również dziekanowi zapotrzebowanie na zakup książek, a przedstawiciel Wydziału kieruje te propozycje do Rady Bibliotecznej. Jednocześnie biblioteka sama proponuje zakupienie nowości wydawniczych, a pracownicy wybierają spośród przedstawionych tytułów. Propozycje zakupów można zgłaszać również elektronicznie na stronie internetowej biblioteki.

Bardzo wysoko należy ocenić nowoczesną infrastrukturę oraz bogate zasoby biblioteki, która stanowi bazę dla prowadzenia badań naukowych i procesu kształcenia dla ocenia-

nego kierunku. Duży księgozbiór bibliotekoznawczy, w pełni zaspokajający potrzeby dydaktyczne, znajduje się w Bibliotece Uniwersyteckiej im. J. Giedroycia, usytuowanej w niewielkiej odległości od gmachu, w którym odbywają się zajęcia. Biblioteka gromadzi zbiory o szerokim zakresie tematycznym obejmującym wszystkie dziedziny wiedzy reprezentowane w profilu studiów i badań naukowych UwB, ale pełni też funkcję biblioteki wydziałowej dla Wydziału Filologicznego. W jej skład wchodzi Kolekcja humanistyczna, która powstała w 2006 r. z włączenia księgozbioru Biblioteki Wydziału Humanistycznego do struktur Biblioteki Uniwersyteckiej. Liczy ona obecnie ok. 142 tys. woluminów, a w jej skład wchodzi druki zwarte, czasopisma oraz zbiory specjalne. W Kolekcji humanistycznej znajduje się około 126 tys. książek, 3520 czasopism i ok. 567 wol. zbiorów specjalnych. Jest to kolekcja otwarta, czyli systematycznie uzupełniana o publikacje z zakresu nauk filologicznych (rocznie kupowanych jest ok. 1100 wol.). Zbiory kolekcji zarejestrowane są w katalogu kartkowym oraz komputerowym. Kolekcja mieści się na IV piętrze i udostępniana jest na zasadzie prezencyjnej (wolny dostęp do półek). Czytelnia dysponuje 42 miejscami dla czytelników, w tym 3 stanowiskami komputerowymi oraz 2 stanowiskami wyłącznie dla pracowników naukowych Wydziału Filologicznego, a także 10 kabinami do pracy indywidualnej. Na III i IV piętrze czytelnicy mogą korzystać z księgozbioru w wolnym dostępie oraz przemieszczać się z książkami na obu poziomach (III/IV piętro), korzystając ze schodów wewnętrznych, znajdujących się na III piętrze.

W czytelni znajduje się również gabinet prezydenta Kaczorowskiego udostępniony do zwiedzania, wraz z podręcznym unikatowym księgozbiorem (opisanym i przeznaczonym do korzystania dla studentów), ofiarowany bibliotece przez żonę prezydenta.

Studenci i wykładowcy mogą również korzystać z pełnotekstowych zasobów Internetu oraz zdigitalizowanych publikacji zgromadzonych w bibliotekach cyfrowych, dostępnych w Federacji Bibliotek Cyfrowych, a zwłaszcza w Bibliologicznej Bibliotece Cyfrowej, w Cyfrowym Archiwum SBP, serwisach bibliotecznych (np. EBIB). Biblioteka umożliwia dostęp on-line do zagranicznych baz czasopism elektronicznych, pełnotekstowych oraz abstraktów, a także baz Biblioteki Narodowej (EBSCO Literary Reference Center Plus, IBUK).

Mimo nasilonej tendencji do korzystania z zasobów internetowych, w ubiegłym roku w czytelni zarejestrowano 7239 odwiedzin studentów Wydziału Filologicznego, w czym znaczący udział mają studenci filologii polskiej.

Budynek wyposażony jest w windy i udogodnienia dla osób niepełnosprawnych. Czytelnie posiadają specjalne stanowiska pracy ze stolikami przystosowanymi do korzystania przez osoby poruszające się na wózkach inwalidzkich. Biblioteka dysponuje również urządzeniami ułatwiającymi osobom niewidomym i niedowidzącym oraz niepełnosprawnym ruchowo korzystanie z zasobów BU lub materiałów własnych (m.in. powiększalnik i klawiatura dla niedowidzących, urządzenie do czytania plansz i maszyna do pisania w systemie Braila, pętla indukcyjna dla niedosłyszących)

Pracownicy i studenci UwB mogą korzystać na terenie biblioteki z sieci WiFi i eduroam, dzięki czemu mają ułatwiony dostęp do Internetu. Na parterze budynku mieści się również sala konferencyjna, organizowane są wystawy oraz cieszące się zainteresowaniem studentów i pracowników kiermasze taniej książki.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego

W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego:

Wydział zapewnia niezbędną bazę materialną, potrzebną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także bogate i nowoczesne zaplecze biblioteczne. Infrastruktura dydaktyczna jest przystosowana do potrzeb studentów niepełnosprawnych.

6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Wydział Filologiczny, w ramach którego realizowany jest oceniany kierunek, prowadzi statutowe badania naukowe, pracownicy zatrudnieni w IFP uczestniczą w realizacji indywidualnych lub zbiorowych projektów badawczych, a rezultaty ich badań znajdują odzwierciedlenie w procesie kształcenia.

Projekty badawcze realizowane są przede wszystkim w ramach poszczególnych katedr i zakładów, których pracownicy stanowią zespoły badawcze (np. *Literatura i kultura polska wobec przemian w cywilizacji Wschodu i Zachodu (XVIII-XXI wiek: historia i współczesność)*; *Słownictwo i system gramatyczny różnych odmian polszczyzny w ujęciu diachronicznym i synchronicznym*; *Czytelnictwo i książka na Podlasiu*; *Pamięć i tożsamość wobec globalizacji, lokalności i (e)migracji w perspektywie antropologicznej i kulturowej*). Prężnie działa Ośrodek Badań Filologicznych nad Cenzurą PRL, w którego pracach uczestniczą także badacze z innych instytucji naukowych: IBL PAN, Uniwersytetu Łódzkiego i UMCS. Na wydziale istnieje lista tematów badawczych, a pracowników motywuje się do aplikowania o granty (kierownik grantu otrzymuje zniżkę pensum, powołano wydziałowy zespół ds. grantów). Aktualnie realizowany jest grant finansowany przez NCN „Cenzura wobec literatury polskiej w latach 1945-1989” (2012-2017) na sumę 800 000 zł. Zaangażowani w ten projekt są również studenci II stopnia, którzy przygotowują do druku teksty dotąd niepublikowane w ramach specjalności edytorsko-filologicznej. W ostatnich pięciu latach pracownicy IFP kierowali również dwoma grantami przyznanymi przez MNiSW oraz realizowali 7 grantów w ramach BMN. Jednocześnie podkreślić trzeba aktywność pracowników w aplikowaniu o granty NCN i unijne (w ostatnich latach złożono 6 wniosków grantowych).

Efektom prowadzonych przez pracowników badań naukowych są liczne wystąpienia konferencyjne oraz publikacje. W latach 2008-2012 zorganizowano w IFP 28 konferencji naukowych, w tym kilka o zasięgu międzynarodowym. Niektóre z nich były objęte patronatem władz lokalnych i centralnych (np. Marszałka Województwa Podlaskiego, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Prezydenta RP). Warte odnotowania jest zewnętrzna aktywność konferencyjna pracowników, którzy uczestniczyli w 105 sesjach krajowych i w ponad 50 zagranicznych (w Japonii, Portugalii, na Ukrainie, Białorusi, Litwie, Łotwie, w Rosji, Wielkiej Brytanii, Chorwacji, Finlandii, Grecji, USA, Niemczech i Gruzji). Podczas spotkania kadry z Zespołem Oceniającym podkreślano zwłaszcza coraz silniej zacieśniające się międzynarodowe kontakty, wynikające z pogranicznego usytuowania Uniwersytetu w Białymstoku.

Zgodnie z Raportem Samooceny wykaz publikacji za lata 2008-2012 odnotowuje ponad 650 pozycji: 43 monografie (w tym 23 autorstwa pracowników z minimum kadrowego), rozdziały w monografiach i artykuły w czasopiśmie – ponad 560 (w tym ponad 250 autorstwa pracowników z minimum kadrowego), 49 redakcji monografii wieloautorskich i czasopism: (w tym ponad 20 należących do pracowników minimum kadrowego). Jest to z pewno-

ścią pozytywny efekt polityki kadrowej wydziału, priorytetowo traktującej rozwój naukowy oraz terminowość osiągania kolejnych etapów awansu zawodowego przez pracowników zatrudnionych w IFP, zwłaszcza stanowiących minimum kadrowe dla kierunku.

Tendencji tej sprzyja rozwijająca się działalność wydawnicza: IFP wydaje własne serie czasopism, w których możliwość druku mają zarówno pracownicy, jak i studenci (Zespół Oceniający miał możliwość zapoznania się z bogatą ofertą wydawniczą). Są wśród nich:

- Naukowa Seria Wydawnicza „Czarny Romantyzm” (21 tomów);
- „Biblioteka Pamięci i Myśli” (31 tomów);
- „Białostockie Studia Językoznawcze” (11 tomów);
- „Poetyka i horyzonty tradycji” (5 tomów);
- „Komparatystyka” (4 tomy);
- „Białostocka Biblioteka Polonistyczna” (3 tomy);
- „Kultura i Przyszłość” (7 tomów);
- „Białostockie Archiwum Językowe” (12 roczników – czasopismo punktowane);
- „Białostockie Studia Literaturoznawcze” (3 tomy) (nowa, aktywnie rozwijająca się publikacja)
- Naukowa Seria Wydawnicza „Colloquia Orientalia Bialostocensia” (1 tom)
- Naukowa Seria Wydawnicza „Przełomy / Pogranicza” (4 tomy).

Działalność badawcza pracowników na terenie ogólnopolskim przekłada się udział w komitetach redakcyjnych czasopism wydawanych poza rodzimą uczelnią („Śląskie Studia Polonistyczne”, „Poznańskie Spotkania Językoznawcze”, „Słowo. Studia Językoznawcze”), także tych znajdujących się w bazach ERIH lub JCR (Educational Studies in Languages and Literature, „Roczniki Humanistyczne”). Kilka osób bierze również udział w zespołach eksperckich powołanych przez państwowe i zagraniczne instytucje, a także zasiada w międzynarodowych towarzystwach i organizacjach naukowych (m.in. w Komisji Dydaktycznej Rady Języka Polskiego przy Prezydium PAN, w jury Konkursu im. Czesława Zgorzelskiego, w Towarzystwie Literackim im. Adama Mickiewicza, KNoL PAN, International Association of Paremiology z siedzibą w Tawirze, w Portugalii)

Obok uczestnictwa w ogólnopolskim i międzynarodowym życiu naukowym, szczególne zaangażowanie pracowników widać w działalności na rzecz regionu oraz Polaków poza granicami kraju. Zgodnie ze strategią Uniwersytetu, usytuowanego na pograniczu językowym i kulturowym, IFP stawia sobie za cel rozwijanie współpracy z najbliższymi sąsiadami, a także uwzględnienie edukacyjnych potrzeb Polaków na Wschodzie. Pracownicy IFP biorą udział w przedsięwzięciach, którym patronują Konsulat Generalny RP w Grodnie i Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” (jedną z osób jest prezesem oddziału w Białymstoku), od lat uczestniczą w pracach jury Olimpiady Literatury i Języka Polskiego na Białorusi i Ukrainie, organizują Dyktando polskie na Białorusi i Łotwie, prowadzą warsztaty dla młodzieży polskiej ze Wschodu, a w 2012 r. miała miejsce I edycja Letniej Szkoły Języka Polskiego i Kultury Polskiej (trwają starania formalne o jej drugą, tegoroczną edycję), w której wzięło udział 27 polskojęzycznych studentów z Białorusi i Rosji. Od lutego 2011 roku przy Instytucie Filologii Polskiej działa internetowa poradnia językowa.

Równolegle rozwijają się badania regionalistyczne, konsolidujące, jak podkreślano na spotkaniu z kadrą, pracowników z wielu zakładów – tworzą się nieformalne zespoły badawcze, w skład których wchodzi literaturaoznawcy, językoznawcy, a także osoby spoza IFP (np. z

Katedry Literatury Białoruskiej). Trwają także prace nad koncepcją unii uniwersytetów pogranicza.

Działania naukowe kadry przekładają się na proces kształcenia studentów filologii polskiej, czego liczne przykłady przytaczali pracownicy na spotkaniu z Zespołem Oceniającym. Tematyka badawcza przybliżana jest studentom na seminariach i fakultatywnych konsultacjach (o czym świadczą załączone sylabusy oraz lista tematów seminariów dyplomowych). Jako pomoc dydaktyczna powstała *Antologia tekstów poetyckich do ćwiczeń z lit. staropolskiej*.

Do aktywności naukowej zachęceni są także studenci, tworzący w ramach Instytutu 4 koła naukowe: Klub Humanistów, Koło Naukowe kulSTRUKtura, Koło Naukowe Polonistów oraz Regionalni – Koło Naukowe UWB. Zgodnie z przyjętymi procedurami, na początku października studenci przedstawiają dziekanowi propozycje i preliminarze imprez, konferencji i projektów, o których dofinansowaniu decyduje tryb konkursowy. Studenci poszukują też skutecznie środków finansowych na zewnątrz uczelni, co sprzyja rozwojowi przedsiębiorczości i kompetencji społecznych.

Studenci zrzeszeni w kołach naukowych organizują konferencje studenckie, biorą udział w przygotowaniach do konferencji pracowników naukowych, na których też występują w roli referentów. W latach 2008-2012 koła naukowe przygotowały 3 studencko-doktoranckie konferencje naukowe („Alfabet Białegostoku”, „Mapy Miłosza” „Literatura i doświadczenie”) oraz współorganizowali 5 kolejnych.

Studenci pomagają także w promocji wydawnictw naukowych, publikują artykuły naukowe, popularnonaukowe i publicystyczne, biorą udział w konkursach (np. udział w finale Nagrody na Najlepszą Pracę Magisterską im. Cz. Zgorzelskiego). Wśród ich publikacji naukowych są redakcje oraz teksty w książkach pokonferencyjnych i „Białostockich Studiach Literaturoznawczych”. Wydają także własne pisma: „Regiodniówki” - kwartalnik studentów specjalności Promocja Miasta i Regionu i Koła Naukowego Studentów "Regionalni" oraz „Nieregularnik Filologiczny PRÓBY”.

W 2012 r. powstał portal „Młody Wschód”, prowadzony przez studentów (głównie ze specjalności publicystyczno-dziennikarskiej II st.) oraz absolwentów IFP, realizujących się jako felietoniści i reportażyci. Pod ich opieką doświadczenie mogą zdobywać studenci młodszych roczników, zainteresowani pracą dziennikarską i możliwością publikowania na łamach portalu.

Świadectwem zaangażowania w działalność popularyzująca naukę i kulturę w regionie oraz współpracy z instytucjami z otoczenia gospodarczego i społecznego jest np. współorganizowanie paneli dyskusyjnych oraz wykładów otwartych i gościnnych (z ludźmi nauki, kultury i sztuki, świata polityki, np. w ramach projektu „Wiersz wychodzi z domu”, współfinansowanego przez Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego, cykl spotkań z poetami: Andrzejem Sosnowskim, Romanem Honetem, Piotrem Sommerem, Justyną Bargielską – 2012). Studenci włączyli się także w akcję miejską TUCzyTAMy, festiwal literacki „Przeczytać Białystok” czy Podlaski Festiwalu Nauki i Sztuki.

Aktywności badawczej sprzyja internacjonalizacja procesu kształcenia: w ostatnich trzech latach zorganizowano międzynarodowe konferencje naukowe: „Pogranicza, Kresy, Wschód a idee Europy”, „Sybir. Wysiedlenia – losy – świadectwa”, „Polonistyka za granicą.

Tradycje i perspektywy”, których współorganizatorami byli: Uniwersytet Pedagogiczny w Wilnie, Uniwersytet Grodzieński, Uniwersytet Lwowski, Uniwersytet Daugawpilski, Łotewska Akademia Kultury w Rydze, Uniwersytet w Kaliningradzie. Pracownicy wygłaszają również odczyty i wykłady, prowadzą warsztaty polonistyczne w zagranicznych jednostkach, m.in. w ramach współpracy w programie LLP-Erasmus. W latach 2008-2012 uczestniczyło w tej wymianie 12 nauczycieli, którzy prowadzili zajęcia na Łotwie, Litwie, Węgrzech, w Austrii i we Włoszech, przy czym największa aktywność – jak wynika z Raportu Samooceny – odnotowana została dopiero w ubiegłym roku (8 osób). Wolno przypuszczać, że będzie to tendencja wzrostowa. Instytut Filologii Polskiej utrzymuje stałe kontakty naukowe również z uniwersytetami w USA i Japonii, co szczególnie podkreślali pracownicy podczas spotkania z Zespołem Oceniającym.

Współpraca z wymienionymi instytucjami badawczymi polega na wymianie studentów i pracowników (na podstawie dwustronnych umów oraz w ramach programów Erasmus), ale też wspólnie wydawane są podręczniki, a pracownicy Wydziału wyjeżdżają na kwerendy do ośrodków w Wilnie, Grodnie, Rydze, Dyneburgu, Kijowie, Odessie, Wiedniu, Berlinie. Prowadzone są wspólne badania naukowe (np. Ośrodek Badań Filologicznych nad Cenzurą PRL prowadzi badania nad formułami emancypacyjnymi w kontekście polskim i ukraińskim, a ich efekty przekładają się na problematykę ćwiczeń) oraz realizowane granty naukowe, organizowane wspólne konferencje naukowe, seminaria i wykłady.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego

W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Jednostka prowadzi sprofilowane badania naukowe, pracownicy IFP uczestniczą w realizacji indywidualnych lub zbiorowych projektów badawczych, a rezultaty ich badań znajdują odzwierciedlenie w procesie kształcenia. Współpraca naukowa z innymi uczelniami lub instytucjami z otoczenia gospodarczego i społecznego, zwłaszcza regionu i terenów przygranicznych, jest znaczna i przekłada się na proces dydaktyczny. Jednostka stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobywania wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych przydatnych w pracy naukowo-badawczej.

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

1.

Zasady rekrutacji zostały określone w uchwale nr 1249 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 30 maja 2012 roku *w sprawie warunków i trybu rekrutacji prowadzonej w drodze elektronicznej na jednolite studia magisterskie, studia pierwszego stopnia i studia drugiego stopnia w roku akademickim 2013/2014*. Zgodnie z nimi przy rekrutacji na studia I stopnia na kierunek „filologia polska” brany pod uwagę jest wynik z egzaminu maturalnego z języka polskiego na poziomie podstawowym lub rozszerzonym. Przy rekrutacji na studia drugiego stopnia pod uwagę brana jest ocena z dyplomu ukończenia studiów I stopnia oraz średnia arytmetyczna ocen ze studiów. Dodatkowo preferowani są absolwenci filologii polskiej, których wynik z rekrutacji mnoży się razy 1. Wynik absolwentów innych kierunków mnoży się

razy 0,65. Od roku akademickiego 2013/2014 dla absolwentów innych kierunków przewidziana jest rozmowa kwalifikacyjna. O ile zasady rekrutacji na studia I stopnia nie dyskryminują żadnej grupy kandydatów, to w przypadku rekrutacji na studia II stopnia preferowani są absolwenci filologii polskiej studiów I stopnia, co władze kierunku tłumaczą potrzebą doboru właściwych kandydatów na studia. Wielkość rekrutacji jest dostosowana do możliwości dydaktycznych i infrastruktury jednostki.

W sylabusach do poszczególnych przedmiotów objętych programem studiów I i II stopnia znajduje się wyliczenie nakładu pracy i czasu studenta niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Określenie to jest prawidłowe dla studiów II stopnia, dla studiów I stopnia natomiast budzi szereg wątpliwości, które zostały szczegółowo przedstawione w punkcie 3.1

2.

System oceny osiągnięć studenta jest zorientowany na proces uczenia się i obejmuje standardowe procedury, takie jak egzaminy ustne i pisemne, egzaminy dyplomowe, testy pisemne, prezentacje. Regulamin studiów (par. 24 ust. 2 i 3) ustala skalę ocen obowiązującą w Uczelni (od 2 do 5), przewiduje też możliwość zgłoszenia zastrzeżeń co do bezstronności, formy, trybu oraz przebiegu zarówno egzaminu, jak i zaliczenia (par. 25). Dziekan w przypadku takiego wniosku może zdecydować o komisyjnym zweryfikowaniu oceny pracy studenta lub przeprowadzeniu komisyjnego zaliczenia lub egzaminu. W sylabusach przedmiotów znajduje się informacja na temat zasad zaliczenia przedmiotu oraz metody weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia. Studenci w trakcie spotkania z zespołem oceniającym stwierdzili, że system oceny ich osiągnięć jest przejrzysty i obiektywny, a informację zwrotną na temat swoich prac zaliczeniowych i etapowych mogą otrzymać w trakcie konsultacji/dyżurów.

3. Studenci filologii polskiej mogą korzystać z oferty wyjazdów w ramach programu Erasmus i ta oferta jest im dobrze znana, otrzymują drogą elektroniczną liczne informacje na ten temat, uczelnia organizuje też spotkania dla zainteresowanych uczestnictwem w programie. W latach 2010 – 2013 z możliwości wyjazdu w ramach Erasmus skorzystało jednak tylko 15 studentów wyjeżdżając do Bułgarii, Włoch i na Litwę. W trakcie spotkania z zespołem oceniającym studenci stwierdzili, że nie są zainteresowani takimi wyjazdami z kilku powodów: uznają, że dla filologów polskich wyjazd do na zagraniczną uczelnię nie jest zbyt atrakcyjny i płodny poznawczo, stypendia przyznawane na takie wyjazdy są zbyt niskie i nie pokrywają kosztów utrzymania się i studiowania za granicą, i wreszcie – poloniści mają problem z osiągnięciem w zagranicznych uczelniach efektów kształcenia założonych przez macierzystą uczelnię, co zmusza ich po powrocie do zaliczenia kilku egzaminów. Oznacza to, że W szerszym zakresie studenci filologii polskiej korzystają z programu krajowej mobilności studentów MOST. Na spotkaniu z ZO potwierdzili, że organizacja kształcenia pozwala im na udział w programach mobilnościowych, nie wskazali jednak na przypadki udziału studentów w badaniach realizowanych w ramach współpracy z zagranicą.

4. Studenci przybyli na spotkanie z ZO wysoko ocenili charakter i poziom opieki naukowej i dydaktycznej na ich kierunku. Stwierdzili, że mają łatwy i stały kontakt z prowadzącymi (regularne konsultacje, droga elektroniczna i telefoniczna), nauczyciele akademicy są życzliwi, wspierający i pomocni. Chwalili kontakt z władzami Instytutu - wicedyrektor chętnie spotyka

się z nimi w celu omówienia ich indywidualnych problemów. Pomoc w trudnych sytuacjach okazuje także prężnie działający wydziałowy samorząd studencki.

Na wybranych zajęciach wykorzystywane są elementy kształcenia na odległość. Zdaniem studentów e-learning jest bardzo wygodną możliwością, pozwalającą na zdobywanie wiedzy i umiejętności w dogodnym dla studentów czasie. Uwagi krytyczne dotyczyły jedynie sposobu zapisów na seminarya dyplomowe, odbywających się na zasadzie pierwszeństwa, poza USOSem, bez wystarczającej informacji na temat terminu rozpoczęcia tych zapisów.

W sylabusach znajdują się wszelkie niezbędne dla studentów informacje, takie jak wymagania wstępne, cele i treści przedmiotu, forma prowadzenia zajęć, warunki zaliczenia, sposoby oceny oraz wykaz literatury, punkty ECTS ze stosownym wyliczeniem, stopień szczegółowości tych informacji jest jednak nierówny. Zalecane materiały dydaktyczne studenci często otrzymują bezpośrednio od prowadzących zajęcia. Generalnie należy stwierdzić, że poziom zadowolenia studentów białostockiej filologii polskiej z opieki naukowej i dydaktycznej jest wysoki.

Do podstawowych bodźców motywacyjnych studenci zaliczyli przede wszystkim własną ambicję i chęć zdobycia jak najszerszej wiedzy, a zaraz potem stypendium Rektora dla studentów osiągających najwyższą średnią ocen oraz stypendium Ministra, promujące działalność naukową.

Na Uczelni działają wydziałowe komisje stypendialne, które zajmują się przyznawaniem świadczeń finansowych z Funduszy Pomocy Materialnej. Studenci mają mały kontakt z tymi komisjami, gdyż załatwianie wszelkich formalności oraz podejmowanie decyzji leży w gestii dziekanatów. Zasady funkcjonowania systemu przyznawania świadczeń pomocy materialnej wyłożone są w „Regulaminie przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej studentom Uniwersytetu w Białymstoku”, wprowadzonym w życie zarządzeniem nr 21 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 20 września 2011 r. Dokument ten zawiera regulacje, które stoją w sprzeczności z ustawą *Prawo o szkolnictwie wyższym*.

- a) W par. 9 ust. 1 znalazło się postanowienie, zgodnie z którym stypendium Rektora dla najlepszych studentów przyznawane jest przez wydziałowe komisje stypendialne. Tymczasem zgodnie z art. 175 ust. 2 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym* w uczelniach posiadających podstawowe jednostki organizacyjne stypendium Rektora jest przyznawane przez Rektora. Ust. 4 tego artykułu stanowi, że w sytuacji, gdy na uczelni powołane są komisje stypendialne, wnioski o wyżej wspomniane stypendium rozpatruje odwoławcza komisja stypendialna. Oznacza to, że przywołane postanowienie *Regulaminu* o przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń pomocy materialnej jest niezgodne z ustawą *Prawo o szkolnictwie wyższym*. W dalszej części *Regulaminu* przedstawiona została procedura przyznawania stypendium Rektora dla najlepszych studentów, w której wydziałowe komisje stypendialne zajmują się rozpatrywaniem wniosków i ustalaniem listy rankingowej, gdy tymczasem ustawa *Prawo o szkolnictwie wyższym* nie daje im takich uprawnień.
- b) Par. 9 ust. 4 *Regulaminu* stanowi, iż wnioski o przyznanie stypendium Rektora dla najlepszych studentów złożone po określonym terminie nie będą rozpatrywane. Tymczasem zgodnie z *Kodeksem postępowania administracyjnego* pozostawienie wniosku bez rozpoznania możliwe jest tylko w przypadku wniosku, który pomimo wezwania nie został uzupełniony o wymagane dokumenty (art. 64 par 2 *Kodeksu postępowania administracyjne-*

go). Ponadto ustawa *Prawo o szkolnictwie wyższym* nie daje Uczelni prawa do określenia terminu składania wniosków o jakiegokolwiek stypendium, którego przekroczenie oznaczałoby utratę prawa do niego.

- c) W par. 10 ust. 2 Regulaminu określono skład wydziałowej komisji stypendialnej. Wskazano w niej także studenckich członków komisji, którzy zgodnie z przytoczonym ustępem stanowić mają „reprezentację wszystkich kierunków studiów, prowadzonych przez jednostkę”. Tymczasem zgodnie z art. 71 ust. 2 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym* to regulamin samorządu studenckiego określa tryb wyboru przedstawicieli studentów. Nie jest zatem możliwe zawężanie takiego wyboru w innych przepisach. Analogiczna uwaga dotyczy określenia składu odwoławczej komisji stypendialnej (par. 11 ust. 3 Regulaminu).
- d) W par. 17 ust. 2 znalazł się dodatkowy wymóg do otrzymania stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych – opinia Pełnomocnika Rektora ds. Osób Niepełnosprawnych. Tymczasem ustawa nie przewiduje w przypadku tego stypendium jakichkolwiek dodatkowych kryteriów poza orzeczeniem niepełnosprawności wydanym przez właściwy organ (art. 180).

Studenci na spotkaniu z ZO wysoko ocenili warunki panujące w oddanym do ich dyspozycji akademiku, skarżyli się jednak na brak stołówki. Podkreślili natomiast dużą troskę Uczelni oraz Wydziału Filologicznego o rozwój kulturalny, społeczny i zawodowy studentów. Uczelnia i Wydział wspierają finansowo działalność samorządu studenckiego, który cyklicznie organizuje takie wydarzenia jak Dni Wydziału, pokazy filmów, połowinki, patronują także studenckim projektom i akcjom społecznym. W zakresie rozwoju zawodowego studentów działania podejmuje uczelniane Biuro Karier (np. indywidualne konsultacje CV, poradnictwo grupowe, warsztaty). Należy jednak zauważyć, że studenci polonistyki w trakcie spotkania z zespołem oceniającym nie potrafili zlokalizować siedziby Biura Karier.

Zdaniem studentów mocną stroną procesu kształcenia na kierunku filologia polska jest wykwalifikowana kadra, szanująca także ich opinie i poglądy. Równie wysoko oceniona została praca dziekanatu i instytutowego sekretariatu. Za słabą stronę swej edukacji uznali program kształcenia na studiach drugiego stopnia, który w znacznej mierze powtarza treści kształcenia przekazywane na studiach pierwszego stopnia, a także zbyt powiązane z praktyką zajęcia specjalizacyjne. Najwięcej krytycznych uwag studentów dotyczyło działalności Międzywydziałowego Centrum Edukacji Nauczycieli, które prowadzi zajęcia dla studentów pragnących uzyskać uprawnienia nauczycielskie. Studenci mają sporo zastrzeżeń do pracy Centrum - nie mają możliwości dokonania oceny prowadzenia zajęć, w trakcie trwania semestru zmianie ulegają zasady zaliczenia, opłaty za zajęcia są wysokie.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego

W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1. Zasady rekrutacji są przejrzyste i zrozumiałe. Zasady rekrutacji na studia II stopnia dyskryminują absolwentów innych kierunków niż filologia polska. Wielkość rekrutacji jest dostosowana do potencjału dydaktycznego jednostki.

2) System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zasady są wystandaryzowane, przejrzyste i obiektywne.

3) Studenci mają możliwość udziału w programach mobilnościowych, choć korzystają z nich w niewielkim stopniu.

4) Studenci pozytywnie oceniają opiekę naukową, dydaktyczną i socjalną realizowaną przez Instytut i Wydział. Regulamin przyznawania pomocy materialnej zawiera przepisy niezgodne z ustawą *Prawo o szkolnictwie wyższym*.

8. Stosowanie na ocenianym kierunku studiów wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia zorientowanego na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia

1). Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia w Uniwersytecie w Białymstoku wciąż jeszcze jest w budowie. Procedury zapewnienia jakości kształcenia reguluje Uczelniany System Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia (Uchwała nr 792 Senatu UwB z 25 marca 2009 r., tekst jednolity wprowadzony Uchwałą nr 1170 Senatu UwB z dnia 21 grudnia 2011 r.) Obejmuje on:

- monitorowanie standardów akademickich (systematyczna analiza i ocena minimum kadrowego, działalności naukowej nauczycieli akademickich na podstawie corocznych sprawozdań, pracy dydaktycznej nauczycieli akademickich na podstawie ankiet przeprowadzanych wśród studentów i hospitacji zajęć przeprowadzanych przez przełożonych, podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich, zgodności programów nauczania na poszczególnych kierunkach studiów z obowiązującymi standardami nauczania, obsady zajęć dydaktycznych przez nauczycieli akademickich pod kątem zgodności ich kwalifikacji zawodowych z prowadzonymi zajęciami);
- ocenę procesu kształcenia (ocena spójności charakterystyki kierunku studiów, sylwetki absolwenta, programu nauczania i planu studiów, prawidłowości stosowanego systemu ECTS, sylabusów, wymagań stawianych pracom dyplomowym, formy i zasad przeprowadzania egzaminu dyplomowego, programu i realizacji praktyk studenckich itp.);
- ocenę jakości zajęć dydaktycznych (na podstawie hospitacji zajęć i ankietowania studentów);
- monitorowanie warunków kształcenia i organizacji studiów (ocena zasobów bibliotecznych, jakości infrastruktury dydaktycznej, dostępności informacji na temat kształcenia, itp.);
- ocenę mobilności studentów (wymiana studentów w ramach umów pomiędzy uczelniami, sformalizowany system zasad zaliczania osiągnięć studentów itp.);
- uzyskiwanie opinii absolwentów Uczelni o przebiegu odbytych studiów (anonimowe badania ankietowe, dotyczące programu nauczania, kadry dydaktycznej, organizacji procesu kształcenia i osiągniętych efektów edukacji);
- uzyskiwanie opinii pracodawców o poziomie zatrudnianych absolwentów (anonimowe badania ankietowe).

W październiku 2012 Rada Wydziału Filologicznego powołała Wydziałowy Zespół ds. Systemu Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia (bez udziału studentów), którego głównym zadaniem jest nadzorowanie wprowadzania w poszczególnych jednostkach procedur objętych Uczelnianym Systemem. Sprawozdania z – krótkiej jeszcze – działalności Wydziałowego Zespołu publikowane są na stronie Wydziału Filologicznego.

25 kwietnia, zatem kilka tygodni przed wizytacją programową PKA, Rada Wydziału Filologicznego powołała kierunkowe Zespoły ds. Doskonalenia Programów Kształcenia, cele i zasady działania tych kierunkowych zespołów nie zostały jednak określone w żadnym dokumencie, trudno też w tym momencie ocenić efektywność ich działania. W skład Zespołu ds. Doskonalenia Programów Kształcenia na filologii polskiej wchodzi pracownicy naukowo-dydaktyczni, studenci i interesariusze zewnątrzni; pierwszym efektem ich działalności jest opracowanie ankiety badającej nakład pracy studentów dla przedmiotów objętych programem studiów, jej wyniki nie są jeszcze znane. W IFP stosuje się też ogólnouniwersyteckie, określone przez *Uczelniany System Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia* lub ustawowe procedury, takie jak okresowe oceny pracowników, coroczne sprawozdania z działalności naukowo-dydaktycznej składane przez nauczycieli akademickich, ankiety ewaluacyjne studentów wypełniane po zakończeniu semestru letniego. Wyniki tych ankiet są częścią publikowanego na stronie internetowej sprawozdania Wydziałowego Zespołu ds. Systemu Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia.

Systemowe rozwiązania w zakresie zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale Filologicznym i w Instytucie Filologii Polskiej dopiero się tworzy, trudno też w tym etapie określić te działania jako kompleksowe i ocenić ich efektywność. O niedoskonałości tego systemu w obecnym etapie świadczą m.in. uchybienia w konstrukcji programu studiów II stopnia oraz w obsadzie niektórych zajęć (zwłaszcza wykładów, modułów specjalnościowych i seminariów magisterskich), nieprawidłowości punktacji ECTS oraz polityki stypendialnej. IFP stosuje jednak w praktyce mechanizmy mające na celu dbałość o poziom i efekty kształcenia i budowanie kultury jakości. Monitorowaniem programów kontynuowanych, oceną ich ewentualnych korekt i modyfikacji, a także projektów nowych programów zajmują się Komisja ds. Programowych IFP oraz nieformalna Rada Naukowa IFP. Nowe programy zatwierdza ostatecznie Rada Wydziału Filologicznego po zasięgnięciu opinii Wydziałowej Komisji do Spraw Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia na Wydziale Filologicznym. W IFP stosuje się system antyplagiatowy do oceny samodzielności wykonania prac dyplomowych, ale jest to jedyna forma monitorowania tych prac – nie bada się losowo ich poziomu ani nie weryfikuje zasadności ich ocen. W IFP dokonuje się wrywkowej hospitacji zajęć, jej ocena jest omawiana z prowadzącymi (zespółowi przedstawiono arkusze hospitacyjne). Na Radzie Instytutu analizuje się ankiety ewaluacyjne studentów, a ich wyniki, przekazywane Wydziałowemu Zespołowi ds. Systemu Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia, są brane pod uwagę przy okresowej ocenie pracowników, studenci poznają je jednak tylko poprzez ich ogólne omówienie w sprawozdaniu Wydziałowego Zespołu. Opiekunowie roku w ciągu każdego roku akademickiego robią jedno spotkanie ze studentami w celu wysłuchania ich uwag, problemów i postulatów. Pracownicy Instytutu utrzymują nieformalne, ale intensywne kontakty z absolwentami pracującymi w większości białostockich urzędów, instytucji i placówek społeczno-kulturalnych, poznając także ich opinie o ukończonych studiach polonistycznych. Podstawowymi formalnymi narzędziami służącymi do oceny prowadzonej dydaktyki w IFP są jednak hospitacje zajęć i ankiety ewaluacyjne.

Na Wydziale Filologicznym i w IFP równie niesformalizowanymi metodami monitoruje się infrastrukturę naukowo – dydaktyczną. Sposobem na uzupełnianie księgozbioru wydziałowej biblioteki jest np. wrzucenie do specjalnego okienka na jej stronie internetowej zamówienia konkretnej książki, choć o zakupach decydują ostatecznie Rada Biblioteczna oraz dziekan. Nad stanem infrastruktury technicznej czuwa dyrektor administracyjna, która koordynuje wszelkie działania związane ze sprzętem. Wydziałowy informatyk, który zajmuje się

aktualizacją oprogramowania, monitoruje sprzęt elektroniczny. Jest też kierownik budynku monitorujący stan siedziby Instytutu oraz pracownik techniczny wykonujący na bieżąco drobne remonty. Przed otwarciem specjalności sprawdza się bazę naukowo-techniczną i ustala, czy odpowiada ona nowym wymaganiom. Choć zatem na Wydziale i w Instytucie nie ma oficjalnego systemu monitorowania stanu infrastruktury i bazy materialnej, zdaniem władz sposób działania oraz podział zadań i odpowiedzialności w tym obszarze są ustalone i wszystkim doskonale znane.

2. Formalny udział w procesie zapewnienia jakości kształcenia w IFP mieli dotąd jedynie interesariusze wewnętrzni. Udział studentów w tym systemie sprowadzał się do uczestniczenia w Radzie Wydziału na pełnych prawach, a także wypełniania ankiet na temat prowadzących, zajęć dydaktycznych, pracy dziekanatów, sekretariatów i bibliotek. Mimo iż badanie prowadzone jest drogą elektroniczną (USOS) oraz w formie papierowej, studenci niechętnie biorą w nim udział, co może wynikać także z faktu, że swój udział w budowaniu systemu jakości w uczelni i na Wydziale uważają oni za niewielki. Potwierdzają to w ich opinii choćby takie fakty, jak brak informacji zwrotnej o wynikach ankiety ewaluacyjnej czy brak przedstawicieli studentów w Wydziałowym Zespole ds. Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia. Wydziałowy samorząd studencki organizuje własny konkurs na najlepszego wykładowcę, a jego wyniki są ogłaszane w trakcie Dni Wydziału.

Należy podkreślić, że w ramach kierunku prowadzono od lat nieformalne, często oparte na osobistych kontaktach, konsultacje z licznymi interesariuszami zewnętrznymi (kierownikami szkół, osobami nadzorującymi w różnych placówkach praktyki studenckiej, przedstawicielami lokalnych instytucji kulturalnych i społecznych). Ich opinie wypowiedziane w nieoficjalnych rozmowach są też jednym z poważnych kryteriów decydujących o uruchamianiu nowych specjalności.

W powołanym w kwietniu tego roku Zespole ds. Doskonalenia Programów Kształcenia dla filologii polskiej znalazły się dwie studentki i dwoje interesariuszy zewnętrznych, władze IFP planują też stworzenie w najbliższym czasie stałego zespołu konsultującego programy studiów i efekty kształcenia z interesariuszami zewnętrznymi.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia (odrębnie dla każdego poziomu kompetencji).

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/ biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	X/--	X	X	X	X	X/--
umiejętności	X	X	X	X	X	X
kompetencje społeczne	X	X	X	X	X	X

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego

ZNACZĄCO

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia *kryteriów szczegółowych*

1) System zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale Filologicznym i w Instytucie Filologii Polskiej jest dopiero budowany i trudno jeszcze ocenić kompleksowość i efektywność podejmowanych działań w tym zakresie; jego niedoskonałość w obecnym etapie potwierdzają przykłady podane w punkcie 8.1.

2) W procesie zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia w IFP biorą udział głównie interesariusze wewnętrzni, przy czym udział studentów jest niewielki. Interesariusze zewnętrzni są w ten proces angażowani w sposób nieformalny.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Lp.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku		X			
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
3	program studiów			X		
4	zasoby kadrowe		X			
5	infrastruktura dydaktyczna		X			
6	prowadzenie badań naukowych		X			
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości			X		

Ocena możliwości uzyskania zakładanych efektów kształcenia i rozwoju ocenianego kierunku w wizytowanej jednostce oraz zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, a także wskazanie obszarów nie budzących zastrzeżeń, w których wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia jest wysoce efektywny oraz obszarów wymagających podjęcia określonych działań (uzasadnienie powinno odnosić się do konstatacji zawartych w raporcie, zawierać zalecenia).

W wizytowanej jednostce generalnie istnieją możliwości uzyskania zakładanych efektów kształcenia i rozwoju filologii polskiej, podjęte w ostatnim czasie działania w obszarze zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia również powinny przynieść efekty w najbliższej przyszłości. Programy studiów I stopnia, założone na I i II stopniu studiów efekty kształcenia oraz sposób ich weryfikacji, kadra i jej działalność naukowo-badawcza, infrastruktura, opieka naukowo-dydaktyczna i materialna nad studentami nie budzą większych zastrzeżeń. Korekty wymagają natomiast: program studiów II stopnia (powtarzanie przedmiotów realizowanych na I poziomie kształcenia), punktacja ECTS, obsada niektórych zajęć (zwłaszcza wykładów, modułów specjalnościowych i seminariów magisterskich) oraz polityka stypendialna. Należy zwiększyć udział studentów oraz interesariuszy zewnętrznych w procesie zapewniania jakości kształcenia.

W odpowiedzi na raport z wizytacji, podpisanej przez Rektora Uniwersytetu w Białymstoku, prof. dr hab. Leonarda Etela, znalazły się wyjaśnienia uzasadniające zmianę sformułowanych w raporcie ocen spełnienia kryterium trzeciego (Program studiów) oraz kryterium ósmego (Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia). Zastrzeżenia zespołu oceniającego związane z programem studiów dotyczyły zbędnej repetycji na studiach II stopnia treści kształcenia realizowanych na studiach I stopnia oraz niewłaściwego stosowania punktacji ECTS. W odpowiedzi na raport znalazło się zapewnienie, że we wrześniu 2013 zostaną zweryfikowane pod tym kątem sylabusy wszystkich przedmiotów na studiach obu poziomów, a zmiany będą wprowadzone przed rozpoczęciem nowego roku akademickiego. Zastrzeżenia ZO związane z kryterium ósmym dotyczyły niedostatecznego zaawansowania prac nad budową WSZJK, braku sformalizowanych, systemowych kontaktów z interesariuszami zewnętrznymi oraz niewielkiego udziału studentów w procesie zapewniania jakości kształcenia. Zgodnie z wyjaśnieniami władz uczelni zawartymi w odpowiedzi na raport prace nad budową WSZJK w uczelni postępują i powinny w najbliższym czasie przynieść widoczne efekty; władze Wydziału i Instytutu Filologii Polskiej podjęły prace nad sformalizowaniem – już istniejącej i efektywnej - współpracy z interesariuszami zewnętrznymi, a do Wydziałowej Komisji ds. Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia wejdą na stałe przedstawiciele studentów. Wyjaśnienia te pozwalają na zmianę w wypadku obu kryteriów oceny ze „znaczącej” na „w pełni”.

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
program studiów		X			
wewnętrzny system		X			

zapewnienia jakości					
--------------------------------	--	--	--	--	--